

Overgreb på børn

Hvorfor sker det, og hvordan kan det undgås?

Unges egne udsagn

Resultater fra en landsdækkende undersøgelse blandt 6.000 elever i 9. klasse.

Jeg synes de voksne godt
kunne lære om hvordan
man behandler BØRN

Karin Helweg-Larsen
Helmer Bøving Larsen

Statens Institut for Folkesundhed 2006

Overgreb på børn

Hvorfor sker det, og hvordan kan det undgås?

Unges egne udsagn

**Resultater fra en landsdækkende undersøgelse
blandt 6.000 elever i 9. klasse**

Karin Helweg-Larsen & Helmer Bøving Larsen

**Overgreb på børn
Hvorfor sker det, og hvordan kan det undgås?**

Unge egne udsagn
Resultater fra en landsdækkende undersøgelse
blandt 6.000 elever i 9. klasse

Karin Helweg-Larsen & Helmer Bøving Larsen

© Statens Institut for Folkesundhed, København, april 2006

Uddrag, herunder figurer, tabeller, citater er tilladt mod tydelig kildeangivelse.
Skrifter, der omtaler, anmelder, citerer eller henviser til nærværende publikation, bedes tilsendt.

Omslag: Michael Malling
Oplag: 200

ISBN 87-7899-102-01

Rapporten kan købes ved henvendelse til:
Statens Institut for Folkesundhed (SIF)
Øster Farimagsgade 5 A, 2
1399 København K

Telefon 39 20 77 77, Telefax 39 20 80 10

E-mail: sif@si-folkesundhed.dk
www.si-folkesundhed.dk

Forord

Denne rapport beskriver unges egne meninger om, hvorfor nogle børn behandles dårligt af voksne, og hvad man kan gøre for at forhindre vold og overgreb mod børn. Knap 5.000 unge, der i 2002 gik i 9. klasse har besvaret disse to spørgsmål.

Spørgsmålene indgik i den undersøgelse af unges trivsel og deres risiko for seksuelle og fysiske overgreb, som Statens Institut for Folkesundhed foretog i foråret 2002 blandt et landsrepræsentativt udsnit af danske 9. klasses elever. Resultaterne er siden indgået i Regeringens handlingsplan om bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn. De har også været basis for Minister for Ligestillings oplysningskampaner om en kønsrettet forebyggelse af risikoadfærd blandt unge.

I 9. klasses undersøgelsen havde de unge mulighed for i fritekst at give deres egne bud på årsager til overgreb på børn, og hvordan overgreb kan forebygges. Disse svar er ikke tidligere analyseret i en større sammenhæng. De unges svar, i alt knap 10.000 besvarelser, er nu blevet gennemlæst og kategoriseret, således at det har været muligt at analysere svarene i forhold til de unges baggrund og til, hvad de selv har oplevet af vold og seksuelle overgreb.

De unge peger på mange forskellige tiltag over for overgreb mod børn og unge. Nogle er i overensstemmelse med planlagte og gennemførte initiativer i Regeringens handlingsplan om bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn, mens andre er mere vidtrækkende og bærer præg af unges indsigt i mange voksnes afmagt og uforstand over for deres børn.

En stor tak rettes til de unge, der har deltaget i undersøgelsen, og som har fortalt om deres egne og jævnaldrendes erfaringer om dårlig behandling af børn og ud fra dette fremsat en række værdifulde forslag til en bedre hverdag for børn og unge i Danmark.

Helsefonden takkes for økonomisk støtte, der har muliggjort fordybelsen i de unges svar og sammenkrivningen af resultaterne i nærværende rapport.

Undersøgelsen er gennemført af speciallæge Karin Helweg-Larsen, Statens institut for Folkesundhed og lektor, cand.psyk. Helmer Bøving Larsen, Institut for Psykologi, Københavns Universitet, der begge stod bag 9. klasses undersøgelsen.

Mette Madsen
Forskningsleder

Indholdsfortegnelse

Baggrund	7
Formål.....	9
9. klasses undersøgelsen i 2002	11
Deltagere	11
Metodevalg	12
Undersøgelsens spørgsmål	12
Dataanalyser	14
Metodeovervejelser	15
Resultater	19
Hvem besvarer spørgsmålene.....	19
Kategorier af svar.....	20
Hvorfor behandler voksne børn dårligt?	23
Hvad kan man gøre for at undgå, at voksne behandler børn dårligt	27
Hvorfor overgreb, og hvad kan forhindre det?.....	31
Familieforhold	35
Etnicitet	37
De unges egne erfaringer om overgreb.....	39
Seksuelle overgreb	40
Vold mod mor	43
Konflikter i hjemmet.....	44
Selv udsat for fysisk vold	45
Sammenfatning	49
Perspektiver	51
Forebyggelse af senfølger	52
Retssager	54
Den fremtidige indsats	55
Referencer.....	57
Udvalgte svar på spørgsmålet: ”Hvad mener du er de vigtigste årsager til, at nogle børn bliver behandlet dårligt af voksne?”	59
Udvalgte besvarelser på spørgsmålet: ”Hvordan mener du selv, at børn bedst beskyttes mod overgreb og vold?”	69
Spørgsmålene i 9. klasses undersøgelsen	77

Baggrund

Der er i disse år fokus på de mulige årsager til, at ikke alle unge i Danmark trives optimalt. I foråret 2002 gennemførte Statens Institut for Folkesundhed en befolkningsundersøgelse blandt et landsrepræsentativt udsnit af 9. klasses elever i Danmark. Undersøgelsen havde fokus på de unges trivsel og stillede ud over spørgsmål om deres sociale forhold, sundhedsadfærd og livsstil, også spørgsmål om tidlige seksuelle erfaringer, seksuelle overgreb og oplevet fysisk vold som mulige risikofaktorer for mistrivsel.

Der har siden slutningen af 1990erne været stor opmærksomhed på børns og unges risiko for at blive udsat for seksuelle overgreb og vold i og uden for familien og på overgrebenes betydning for unges udvikling. En tværministeriel arbejdsgruppe om en forstærket indsats mod seksuelt misbrug af børn påpegede i 2000 behovet for viden om omfanget og karakteren af problemet og foreslog derfor, at der blev gennemført en befolkningsundersøgelse blandt unge for at skaffe viden om det aktuelle omfang og art af seksuelle overgreb på børn under den seksuelle lavalder. Med økonomisk støtte fra Socialministeriet igennem satspuljemidlerne lykkedes det at gennemføre en sådan undersøgelse. Det overordnede formål var at få kendskab til unges egne erfaringer med og personlige indstilling til både seksuelle og fysiske overgreb.

Undersøgelsen blev med baggrund i erfaringerne fra en pilotundersøgelse i 2001 gennemført i 2002 blandt 11% af landets 9. klasses elever. En række af undersøgelsens resultater er tidligere publiceret i rapporter og tidsskrifter (Helweg-Larsen 2002; Helweg-Larsen et al.

2003; Helweg-Larsen & Larsen 2004; Helweg-Larsen & Larsen 2006.

Et hovedresultat er, at en relativ stor andel af unge i Danmark har tidlige seksuelle erfaringer, som er i strid med dansk lov, der definerer ethvert seksuelt forhold med et barn under 15 år som strafbart. Det var oplevet af knap 16% af pigerne og 8% af drengene. Men det er en meget lavere andel af de unge, der selv vurderer, at de har været udsat for et seksuelt overgreb, 4,5% af pigerne og 1,1% af drengene. Der er således blandt unge en relativ høj forekomst af tidlige seksuelle erfaringer med ældre personer, og de unge har en stor tolerance over for sådanne erfaringer. De oplever dem ikke som seksuelle overgreb. Men uafhængigt af de unges egen vurdering af den seksuelle erfarings karakter, dvs. om de opfattede det som et overgreb eller ej, var der markante sammenhænge mellem tidlige seksuelle erfaringer og alvorlige trivselsproblemer (Larsen & Helweg-Larsen 2003). Vi fandt også, at der er forskelle kønnene i mellem og også mellem forskellige etniske grupper (Mortensen et al. 2004).

Undersøgelsen påviste, at ca. 10% af de unge har oplevet alvorlig vold i deres familie, de rapporterede overvejende vold mod deres moder. I alt 10% af de unge havde inden for det seneste år selv været udsat for fysisk vold, og 3% havde oplevet en vold, som de fandt temmelig slem eller værre (Minister for Ligestilling 2004).

Børn som har svært ved at tale med deres forældre om problemer, som har været vidne til vold mod moderen i deres hjem, eller som er vokset op med andre voksne end deres biologiske forældre, har større risiko for at opleve

seksuelle overgreb end børn, der ikke har disse erfaringer (Helweg-Larsen & Larsen 2006).

Der er ikke tidligere indhentet tilsvarende detaljerede oplysninger om omfanget og karakteren af denne type risikofaktorer for dårlig trivsel blandt unge. Det er meget sandsynligt, at seksuelle og fysiske overgreb vil kunne påvirke den unges trivsel, men det kan formodes, at såvel kvaliteten af den unges nære netværk, dvs. forholdet til familie, skole, kammerater og fritidsinteresser, som den hjælp der ydes af professionelle, har betydning for om et overgreb sætter varige spor, og at disse faktorer også kan beskytte mod overgreb.

Forudsætningen for en effektiv forebyggelse af vold mod unge og seksuelle overgreb i barndom og ungdom er, at der vælges en strategi, som er baseret på en solid viden om problemstillingerne og ikke hviler på mytedannelser og formodninger. Der har således været fremsat mange påstande om risikofaktorer for overgreb, uden at de unge selv var blevet hørt om deres mening om problemstillingen. Det er vigtigt i planlægningen af en tidssvarende forebyggende indsats at medinddrage de unges egne erfaringer og deres syn på, hvorfor voksne behandler børn og unge dårligt, og deres forslag til hvad man kan gøre for at forebygge voksnes overgreb på børn og vold mellem unge indbyrdes.

I 9. klasses undersøgelsen, som er basis for nærværende rapport, blev de unge bedt om at besvare to åbne spørgsmål om, hvorfor overgrebene sker, og hvad der kan forhindre dem. Det har knap 5.000 unge givet svar på i form af fritekstbesvarelser, hvor de har haft mulighed for at fremsætte deres egen mening. Vi har analyseret disse kvalitative data og kombineret dem med kvantitative data om de unges hverdag, tidlige seksuelle erfaringer og udsættelse

for seksuelle og fysiske overgreb. Derved har vi kunnet vurdere sammenhænge mellem de unges syn på og forståelse af voksnes overgreb på børn, deres egen opvækst og egen udsættelse for seksuelle og fysiske overgreb.

Vi har således haft mulighed for at vurdere, hvorvidt der blandt unge i Danmark er generelle holdninger til voksnes overgreb på børn, eller om de unge, der selv har oplevet overgreb, peger på særlige risikofaktorer for overgreb og foreslår særlige tiltag over for overgreb mod børn.

Så vidt det er os bekendt, er der ikke tidligere gennemført tilsvarende analyser, der kombinerer kvantitative og kvalitative data. Men en række undersøgelser har vurderet omfanget af vold mod børn i og uden for familien, blandt andet skolebørnsundersøgelsen i Finland i slutningen af 1980'erne (Sariola & Uutela 1992), og resultater fra en fortløbende undersøgelse i New Zealand peger på betydningen af selvoplevet vold i barndom og ungdom som en alvorlig risikofaktor for senere at udøve vold (Fergusson & Lynskey 1997). Også andre undersøgelser har påpeget betydningen af at forebygge vold og andre overgreb i barndommen med henblik på at undgå antisocial og aggressiv adfærd som voksen (Pollock *et al.* 1990).

Senest er det påpeget af Børnerådet og det danske Center for Menneskerettigheder, at der også i Danmark er et stort behov for at opgradere skoleundervisning om børns rettigheder og betydningen af voldelig adfærd for børns og unges udvikling.

Som det vil fremgå af denne rapport, har mange unge spontant en tilsvarende indsigt og anbefaler derfor tidlig undervisning af børn og unge i forståelse af, hvad der er normal adfærd baseret på respekt mellem voksne og børn.

Formål

Nærværende projekt har således taget sigte mod at udnytte en del af de ikke tidligere analyserede data i 9. klasses undersøgelsen med det overordnede formål at bidrage til en effektiv forebyggelse af fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn og unge.

Projektet har haft en række delmål:

- At beskrive unges egen vurdering af mekanismerne bag vold og seksuelle overgreb
- At afgrænse hvilke former for forebyggelse, som foreslås af de unge
- At vurdere sammenhænge mellem unges egen opfattelse af mekanismerne bag vold og seksuelle overgreb og deres egne erfaringer om overgreb.

Vi har søgt at sammenligne de unges svar på, hvad der kan gøres for at undgå overgreb på børn, med Regeringens Handlingsplan om bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn.

Handlingsplanen blev vedtaget i 2003 og rummer forslag til forebyggelse af overgreb, til sagsbehandling ved mistanke om misbrug af et barn, til retsforfølgning, støtte til barnet og familien samt indsats over for gerningsmændene (Justitsministeriet & Socialministeriet 2003).

9. klasses undersøgelsen i 2002

I foråret 2002 gennemførte Statens Institut for Folkesundhed en landsdækkende undersøgelse i folkeskolens 9. klasse. Der blev anvendt en nyudviklet computerbaseret spørgeteknik, som tog hensyn til, at der blev spurgt om følsomme emner. Undersøgelsen blev gennemført i en repræsentativ stikprøve af 9. klasser fordelt over hele landet. Der deltog i alt 6.203 elever, svarende til alle elever der var til stede i klasserne på tidspunktet for undersøgelsen.

Undersøgelsen er den første danske undersøgelse af de unges egne oplevelser af seksuelle og fysiske overgreb i barndommen. Ved at anvende audio-visuel computerbesvarelse, hvor spørgsmålene både blev præsenteret på skærmen og i hovedtelefoner, blev det sikret, at også unge med læse- og forståelsesbesvær kunne deltage. Modellen sikrede desuden optimal anonymitet, og at de unge undervejs flere gange fik at vide, at deres deltagelse var frivillig og betinget af deres eget informerede samtykke.

Vi havde i en pilotundersøgelse vurderet de mulige etiske, retslige og praktiske problemer, der er knyttet til en undersøgelse blandt unge, der ikke er personligt myndige. Det blev derved afklaret, at det var muligt at gennemføre undersøgelsen på grundlag af de unges eget informerede samtykke og med accept fra de enkelte skolars skolebestyrelser, men at der ikke var et krav om individuelt forældresamtykke. Dette er væsentligt, idet det derved blev sikret en høj elevdeltagelse, og at elever, som måske var i særlige risikogrupper, ikke blev udelukket fra undersøgelsen. Disse problemstillinger blev

beskrevet inden undersøgelsens start (Helweg-Larsen *et al.* 2004; Helweg-Larsen & Boving-Larsen 2003).

De deltagende elever havde mulighed for telefonisk at kontakte en psykolog, hvis spørgsmålene gav anledning til uro og ængstelse, og til efterfølgende samtale efter behov. Ud af de 6.203 svarpersoner var der kun to som henvendte sig til psykologen. En rundspørge blandt skolerne bekræftede yderligere, at der ikke havde været utilsigtede reaktioner blandt eleverne i forbindelse med undersøgelsen.

I nærværende projekt indgår der en kombination af en kvalitativ vurdering af fritekstbesvarelser og en kvantitativ analyse af de bagvedliggende data om svarpersonernes levevilkår, livsstil, seksuelle erfaringer og oplevelser af fysiske og seksuelle overgreb.

Deltagere

Et tilfældigt landsrepræsentativt udvalg af skoler med 9. klasses elever blev udvalgt af Socialforskningsinstituttet og kontaktet med henblik på deltagelse i undersøgelsen. I alt 61 skoler angav at de ikke kunne afse tid til deltagelse, 78 skoler besvarede ikke henvendelsen og to skoler ønskede ikke at deltage pga. undersøgelsens karakter. De 183 deltagende skoler havde i alt 7.241 elever i 9. klasser. På undersøgelsestidspunktet var 86% af eleverne tilstede i klassen og alle 6.203 deltog i undersøgelsen. Årsagen til fraværet, 14%, er ikke kendt, men svarer i størrelse til det almindelige sygefravær inden for klassetrinet.

Hovedparten af de 6.203 elever i undersøgelsen var 15 år, 73%, og 24% var 16 år, resten var 17 år. Der deltog 3.142 drenge og 3.043 piger.

I alt 94% af de unge besvarede spørgsmålene om seksuelle erfaringer, og hovedparten også alle spørgsmål om fysisk vold mod dem selv, deres far og mor, og om konflikter i hjemmet.

Metodevalg

I de seneste år er der udviklet flere forskellige programmer til computerbaseret selvinterviewing (CASI). Det er påvist, at metoden er velegnet til at vurdere sundheds- og risikoadfærd blandt unge (Helweg-Larsen *et al.* 2004; Watson *et al.* 2001). I slutningen af 1980erne blev metoden anvendt i en undersøgelse af selvmordsrisiko blandt unge hospitalspatienter, og de unge rapporterede, at de besvarede spørgsmålene mere ærligt end i et personligt interview (Levine *et al.* 1989).

Der er en række indlysende fordele ved en computeradministreret interviewmetode. Spørgsmålene kan besvares i hver enkelt svarpersons eget tempo - computeren venter, indtil personen er parat til at trykke på computerknappen. Personen kan bruge tid på at overveje de spørgsmål, der kræver eftertanke og undlade at bruge mere tid end nødvendigt på de spørgsmål, der relativt let lader sig besvare. Computermetoden tilbyder anonymitet i langt højere grad, end det er muligt med personlige interviews. Individet kan føle sig mere fri til at besvare spørgsmål om følsomme private forhold, idet man ikke her har samme følelse af at afsløre socialt upassende eller pinlige egenskaber eller adfærdsformer. Metoden er desuden karakteriseret ved, at computeren fungerer nøjagtig på samme måde over for alle

interviewpersonerne, hvorved dataindsamlingsmetoden bliver fuldstændig ensartet. Ved personlige interviews vil interviewere derimod være forskellige, hvad angår køn, alder og personlighed, hvorved der opstår større usikkerhed om, dels hvor meget de interviewede vil afsløre om sig selv til den pågældende interviewer, dels hvor sammenlignelige forudsætningerne for svarene er (Williams *et al.* 2000).

Den aktuelle undersøgelse blev gennemført ved brug af computere, der præsenterede spørgsmålene med tekst på skærmen og samtidig understøttede forståelsen gennem oplæsning af spørgsmålene i hovedtelefoner, der var forbundet med computeren.

Hovedtelefonerne kan beskytte svarpersonen mod forstyrrelser udefra, idet stemmen i hovedtelefonen ofte skaber fornemmelsen af et lukket rum og en personliggjort interaktion mellem interviewpersonen og computeren (Lessler & O'Reilly 1997). Ud over en forbedring af den enkelte svarpersons forståelse af spørgsmålene indebærer metoden tillige en række andre fordele. Oplæsningen af spørgsmålet kan gentages, hvis det ønskes. Det kan øge kvaliteten af besvarelserne blandt personer med begrænsede læsefærdigheder.

Undersøgelsens spørgsmål

I undersøgelsen indgik der 8 temaer, personlige og familiemæssige baggrundsdata, sociale relationer, skolegang, fritidsaktiviteter, sundhedsadfærd, helbred og trivsel, inklusive spørgsmål om psykiske problemer, seksuelle erfaringer, herunder oplevelse af seksuelle overgreb og oplevet fysisk vold i og uden for familien og oplysninger om, hvorledes konflikter i familien tackles. Tabel 1 viser temaerne og spørgsmålene om baggrundsfaktorer.

Table 1. Undersøgelsens oplysninger om baggrundsfaktorer og trivsel

Temaer	Emner	Eksempler på spørgsmål
<i>Den unge selv og familien</i>	Alder, køn, fødeland, forældres fødeland, forældre samboende, samboende med andre voksne end forældre, søskende	Hvem bor du med lige nu? (gerne flere svar): Bor med begge forældre Bor på skift med den ene og den anden forældre Bor med min mors nye mand/kæreste
<i>Skolegang</i>	Skoleskift, årsag til skoleskift, lide at gå i skole, fagligt skoleniveau, samvær med skolekammerater, mobning	Er du nogensinde blevet mobbet i skolen? Hvor foregik mobningen typisk: I klassen, gymnastiksal, frikvarter, uden for skolen
<i>Fritid, sociale kontakter, belastende oplevelser</i>	Fritidsinteresser og -job, samvær med kammerater, kontakt med familie ved problemer, belastende oplevelser det sidste år	Hvor tit er du sammen med klassekammerater eller venner efter skoletid? Mere end 4 gange/uge 2-3 gange/uge 1 gang/uge aldrig/næsten aldrig
<i>Sundhedsvaner</i>	Tobaksrygning, alkoholindtag, motion, betydningen af ens egen indsats for et godt helbred	Hvor ofte dyrker du hård motion? Hver dag Ikke dagligt, men mindst én gang/uge Mindre end én gang/uge
<i>Helbred</i>	Selvurderet helbred, sygdom sidste 2 uger, psykiske problemer	Hvis du har været syg inden for de sidste 2 uger, hvor alvorlig var din sygdom? <ul style="list-style-type: none"> ➤ Indlagt på hospital ➤ Undersøgt af læge ➤ Behandlet med medicin ➤ Fravær fra skole Har du inden for det sidste år haft perioder på mindst to uger hvor du har: følt dig trist, melankolsk eller deprimeret næsten hver dag tabt interessen for de fleste ting, du normalt kan lide haft svært ved at falde i søvn om natten haft dårlig appetit eller madlede følt dig meget nervøs haft angstanfald haft mareridt følt at altting var uoverkommeligt

Seksuelle overgreb blev belyst ud fra en bred vifte af spørgsmål, hvor det overordnede spørgsmål var om svarpersonen har haft seksuelle erfaringer inden 15-års alderen med en person, der er meget ældre end svarpersonen. Erfaringerne kan opdeles på handlinger uden fysisk kontakt, med fysisk kontakt men uden forsøg på eller gennemført samleje, og forsøgt eller fuldbyrdet samleje. Såfremt svarpersonen har haft sådanne erfaringer blev der efterfølgende spurgt ind til den mest alvorlige erfaring med oplysning om bl.a. egen alder ved første kontakt, den ældre persons/krænkerens alder

og relation til barnet/den unge samt den unges egen vurdering dengang og nu af den pågældende erfaring i forhold til, om det oplevedes og opleves som et seksuelt overgreb eller ej. Spørgsmålene omfattede oplysninger om evt. trusler, voldsanvendelse og betaling i forbindelse med overgrebet, og om den unge følte at overgrebet havde haft betydning for forholdet til forældre, skole og kammerater. Det blev også oplyst, om overgrebet var forblevet en hemmelighed, eller om den unge havde talt med andre herom, evt. med politianmeldelse til følge.

I to åbne spørgsmål blev eleven bedt om at skrive sin egen mening om, hvad der er årsagen til at nogle børn bliver behandlet dårligt af voksne, og hvordan man kan undgå det.

Dataanalyser

Når eleven havde besvaret spørgsmålene, blev data automatisk indlæst i et regneark og derfra transformeret mhp. statistiske analyser.

Fritekstbesvarelserne er kodet i forhold til forskellige kategorier af besvarelser, hvilket muliggør at analysere forskellige kategorier af udsagn i forhold til de øvrige data, og derved blandt andet belyse sammenhænge mellem svar og tidligere oplevelser af overgreb og sociale relationer.

Metodeovervejelser

Når man søger at skaffe sig viden om virkningen af seksuelle overgreb, er der i princippet tre indfaldsvinkler, man kan benytte. Man kan søge at fremskaffe:

- 1) Beretninger fra enkeltpersoner, der har været udsat for seksuelle overgreb
- 2) Opgørelser fra klinikker der behandler ofre for seksuelle overgreb
- 3) Repræsentative befolkningsundersøgelser, hvor et stort antal tilfældigt udvalgte personer besvarer spørgeskemaer om deres eventuelle seksuelle overgrebserfaringer.

Alle tre metoder har deres fordele og ulemper:

Beretninger fra enkeltpersoner, der har været udsat for seksuelle overgreb, kan illustrere hvad de har været udsat for og belyse, hvorledes overgrebene har været med til at skade deres velbefindende, tilpasning og livskvalitet. Men beretningerne kan ikke bruges til at belyse forekomsten af seksuelle overgreb i befolkningen, eller hvorvidt personens oplevelser er typiske for seksuelle overgreb mod børn. Endvidere kan beretningen være påvirket af personens holdninger og værdier, når personen søger at finde mening i det, der er overgået hende/ham.

Opgørelser fra klinikker, der behandler ofre for seksuelle overgreb kan sammenfatte hvad der er fælles for de klienter de møder i modsætning til den enkelte persons beretning om sit særlige tilfælde. Men de professionelle behandleres erfaringer kan være præget af, at de møder

personer, der har taget psykisk skade af overgrebene, samt være præget af erfaringer med de mere alvorlige tilfælde af seksuelle overgreb med deraf følgende psykologiske problemer.

Repræsentative befolkningsundersøgelser af seksuelle overgreb kan belyse hyppigheden og arten af seksuelle overgreb i befolkningen og finde de faktorer, der adskiller de børn, som udsættes for overgreb, og dem der ikke udsættes for overgreb. Ligeledes kan sådanne undersøgelser belyse de psykiske konsekvenser på kort og langt sigt i relation til de overgreb, børnene har været udsat for, og børnenes øvrige opvækstbetingelser. Men undersøgelserne reducerer nødvendigvis det enkelte offers oplevelser til statistiske abstraktioner.

Man er som regel nødt til at vælge en af disse tre undersøgelsesmetoder. De første to undersøgelsesmetoder kaldes ofte kvalitative, mens den sidste kaldes kvantitativ. Ofte opfattes de to metoder som hinandens modsætninger, hvilket ikke altid har været gavnligt. Kvalitative metoder foretrækkes af nogle med den begrundelse, at man derved får en mere dybtgående forståelse af det fænomen, der skal undersøges. Men da metoden ofte forudsætter langvarige og kostbare undersøgelser, må man af tidsmæssige og økonomiske årsager som regel nøjes med et lille antal interviewpersoner. Det er udmærket, hvis man som nævnt søger at opnå en forståelse af det fænomen, der skal undersøges, men ikke tilstrækkeligt, hvis man tillige ønsker at teste hypoteser, f.eks. hvilke faktorer, der øger risikoen for at blive udsat for seksuelle overgreb.

I undersøgelsen "Unge Trivsel år 2002" blev den kvantitative metode valgt ud fra ønsket om en repræsentativ stikprøve, således at resultaterne af undersøgelsen kunne bruges til at belyse den aktuelle omfang og karakteren af seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark. Men samtidig gav undersøgelsesmetoden, som beskrevet, mulighed for at indsamle kvalitative data i form af frie besvarelser fra de unge. Foruden de på forhånd definerede svarkategorier var der, som nævnt, to åbne spørgsmål, hvor eleven blev bedt om at skrive sin egen mening om, "*hvad der er de vigtigste årsager til at nogle børn bliver behandlet dårligt af voksne*", og "*hvordan beskyttes børn bedst mod overgreb og vold*". Her dukkede en tom tekstsider frem på skærmen, hvor der var (næsten) ubegrænsede muligheder for at skrive fritekst. Den eneste begrænsning var, at hele spørgeundersøgelsen skulle overstås inden for de 45 minutter, en skolelektion normalt varer.

På denne måde blev undersøgelsen en kombineret kvantitativ og kvalitativ undersøgelse af et repræsentativt udsnit af unge i Danmark år 2002. Så vidt vides, er det den eneste undersøgelse af sin art, hvor disse to metoder er blevet kombineret på en så stor befolkningsgruppe.

Formålet med de to relativt åbne spørgsmål var at søge viden om danske unges egen mening om og holdning til disse vigtige samfundsproblemer. Ordet var frit, og håbet var også, at de unge, der levede under vanskelige forhold, ville benytte sig af muligheden for anonymt at fortælle om eventuelle overgrebsoplevelser af den ene eller anden art.

Et andet formål var at undersøge, om man kunne se et mønster i svarene. Spørgeskemametoden gav mulighed for at sammenholde fritekstbesvarelserne med oplysninger om svarperso-

nen, såsom køn, etnicitet, skoleoplevelser, eventuelle egne overgrebsoplevelser m.v. Man kunne først og fremmest forestille sig, at eventuelle overgrebsoplevelser ville afspejle sig i besvarelserne, men på forskellig måde. Nogle ville måske ikke svare, fordi de stadig var overvældet af de ubehagelige oplevelser, andre ville måske netop benytte sig af lejligheden til anonymt at give udtryk for deres følelser over for det, de havde været igennem. Det store flertal af unge, som ikke har været udsat for seksuelle overgreb, ville til gengæld måske kunne bidrage med holdningstilkendegivelser og eventuelt konstruktive løsningsforslag.

Inddelingen og analysen af fritekstbesvarelserne foregik på følgende måde: Undersøgelsens to forfattere læste og kategoriserede uafhængig af hinanden de knap 5.000 fritekstbesvarelser af de to spørgsmål, altså i alt blev ca. 10.000 "små fristile" læst og kategoriseret. Bagefter blev de to forskellige kategoriseringer sammenlignet og justeret på baggrund af afklarende drøftelser.

Den første kategori var selvfølgelig, om den unge har svaret eller ej. Manglende svar kunne eksempelvis bestå i, at feltet ikke var udfyldt, at vedkommende skriver "ved ikke", eller - som en del havde gjort - blot skrevet en lang række spørgsmålstegn.

En del svarede, blot ikke på det stillede spørgsmål, eller de nøjedes med at tage afstand fra overgreb - eller omvendt gav de udtryk for, at de accepterede vold mod børn.

De egentlige besvarelser kunne derefter indledningsvis kategoriseres ud fra, om ansvaret blev lagt på de voksne eller på børnene. Hvis ansvaret blev lagt på de voksne, kunne besvarelserne endvidere kategoriseres ud fra, om der

blev søgt efter årsager til de voksnes adfærd eller ej. Og hvis ansvaret blev lagt på børnene, kunne man ligeledes inddele besvarelserne efter, hvad de unge mener kan virke provokerende eller udfordrende på de voksne. Endelig var der de besvarelser, hvor ansvaret blev lige- ligt fordelt mellem forældrene og børnene, og de besvarelser, der anlagde et mere overordnet samfundsperspektiv på fænomenet, typisk at

”den sociale arv” gør sig gældende på den ene eller anden måde.

I det følgende vil besvarelserne dels blive be- skrevet ud fra disse temaer, dels søgt analyse- ret ud fra hvem der svarer eller ikke svarer, og hvem der svarer hvad.

Bagest i rapporten bringer vi et udvalg af de unges svar.

Resultater

Hvem besvarer spørgsmålene?

De fleste unge (82,2%) besvarede spørgsmålet om, hvorfor voksne behandler børn dårligt. Der var statistisk signifikant tendenser til at:

- pigerne oftere svarede end drengene (83,6% mod 80,8%, $p=0,004$).
- unge hvis mor er født i Danmark oftere svarer end unge hvis mor ikke er født i Danmark (83,0% mod 76,5%, $p=0,000$)
- unge der kan lide at gå i skole svarer oftere end unge der ikke så godt kan lide at gå i skole (virkeligt godt 84,5%, godt 83,0%, nogenlunde 80,4%, ikke så godt 79,6%, $p=0,001$)
- unge der synes de klarer sig godt fagligt i skolen svarer oftere end unge der ikke synes de klarer sig så godt i skolen (virkeligt godt 86,8%, godt 83,3%, nogenlunde 79,0%, ikke så godt 72,9%, $p=0,000$)
- unge der angiver at de nogensinde er blevet mobbet i skolen svarer oftere end unge der angiver at de aldrig er blevet mobbet i skolen (84,9% mod 82,5%, $p=0,004$)
- unge der svarer ja eller måske til at man kan gøre noget for sit eget helbred svarer oftere end unge der svarer nej eller ved ikke til spørgsmålet (82,5% mod 65,1%, $p=0,000$)
- unge der har været udsat for kritik og/eller vold fra forældrenes side svarer oftere end unge, der ikke har oplevet dette (86,8% mod 77,1%, $p=0,000$)
- unge der svarer ja eller måske til at de har været udsat for seksuelle overgreb, svarer oftere end unge, der ikke mener de har været udsat for seksuelle overgreb (90,3% mod 83,7% $p=0,023$)
- unge der oplever sig meget ængstelige og triste, svarer oftere end unge, der oplever dette i mindre grad på spørgsmålene; (85,3% mod 82,4%, $p=0,013$)
- unge der har oplevet mere end to traumatiske begivenheder inden for det sidste år, (svarende til 13,8%) svarer oftere end unge, der ikke har oplevet så mange traumatiske begivenheder (85,7% mod 81,7% $p=0,004$).

Kategorier af svar

Mange af de unge havde skrevet en række forskellige svar på, hvorfor voksne behandler børn dårligt, og på hvad man kan gøre for at forhindre det. I de fleste svar var der et overordnet forslag eller tema, og ud fra dette er svaret rubriceret i en kategori. Vi valgte 9 forskellige kategorier for spørgsmålet ”hvorfor” og 13 forskellige kategorier for spørgsmålet ”hvad gøre”. Derudover er en række svar inden for kategorien ”ved ikke” eller ”ubesvaret”.

Det er som beskrevet muligt at rubricere de unges svar i helt overordnede kategorier i forhold til om de primært lægger ansvaret for overgreb mod børn på de voksne, på både de voksne og børn/unge eller først og fremmest på børnene. Men de fleste svar rummer detaljerede redegørelser for faktorer, som har betydning for voksnes dårlige behandling af børn, og vi har derfor valgt at klassificere de enkelte svar inden for mere detaljerede kategorier, hvorved det har været muligt at beskrive en række overordnede faktorer, der karakteriserer de unges svar.

Kategorierne for spørgsmålet, hvad er de vigtigste årsager til, at nogle børn bliver behandlet dårligt af voksne er:

1. Voksnes egne problemer. Det omfatter både henvisning til ægteskabelige, økonomiske, sociale og arbejdsmæssige problemer
2. Voksnes misbrug, hvor der i svarene ofte henvises til betydningen af alkoholmisbrug, mindre ofte til stofmisbrug
3. Social arv omfatter en lang række svar, hvor de unge forklarer de voksnes/forældrenes opførsel ud fra, at de selv har oplevet vold og misrøgt i deres barndom, og reproducerer deres opdragelse over for egne børn

4. Afmagt. Svarene beskriver, hvorledes de voksne ikke har overskud til at opføre sig ordentligt, men reagerer med vold over for konflikter, og også at de voksne ikke er egnede til at have børn, aldrig skulle have fået lov til at få børn, ikke har respekt for børn og ikke formår at give dem kærlighed, omsorg og tryghed
5. Voksnes aggressivitet og magtsyge. Denne kategori rummer besvarelser, hvor de unge kun henviser til, at voksne har magten og udnytter det som afløb for aggressivitet, og fordi de har magt dertil
6. Børns egen skyld omfatter beskrivelser af, at børn ofte kan være provokerende, lægge op til voksne og søge ballade
7. Børn retter sig ikke efter forældre er en kategori, hvor de unge angiver, at rimelige krav fra forældrenes side ikke imødekommes, at de unge gør noget dumt trods forældrenes råd
8. Generel afstandstagen fra vold. Mange besvarelser rummer ikke nogen direkte forklaringer, men meget absolutte udsagn om, at børn skal behandles ordentligt, og at voldelige voksne burde straffes hårdt
9. Etniske problemer. Meget få svar påpeger alene etniske problemer som årsagen til, at der er vold i samfundet.

Spørgsmålet om hvad man kan gøre mod dårlig behandling eller overgreb mod unge er ofte besvaret meget detaljeret af de unge, dog er det en større andel i forhold til det forrige spørgsmål, som enten ikke har besvaret spørgsmålet eller ikke har vidst, hvad man kan foreslå.

Spørgsmålene kan groft inddeles i tre kategorier. *Den ene* omfatter forslag om indgreb over for de voksne, enten direkte ved at flytte barnet væk fra forældre, sørge for at andre voksne overvåger risikofamilier og tidligt griber ind ved mistanke om overgreb/omsorgssvigt, tidlig politianmeldelse og udvidede strafammer samt let adgang til rådgivning og støtte for truede børn.

Den anden kategori rummer forslag om, at børn/unge skal beskytte sig selv.

Den tredje kategori stiller forslag om undervisning af vordende forældre og voksne generelt samt psykologbehandling til voksne, der ikke kan styre sig.

Disse tre overordnede kategorier på spørgsmålet om, hvordan man kan beskytte børn mod overgreb, rummer følgende detaljerede kategorier:

1. Flyt barnet væk fra familien. Oftest bliver det foreslået at flytte barnet tidligt til en plejefamilie, og også at sørge for at barnet bliver i samme plejefamilie og ikke flyttes frem og tilbage
2. Flyt forældrene. Enkelte svar peger på, at den ene eller begge forældre bør flyttes væk, hvis det er dem der er problemet, og ikke barnet
3. Tale med nogen, få rådgivning. Her peges der på, at alle børn/unge bør have adgang til at tale med en voksen, oftest henvises der til en god skolelærer eller til regelmæssige lægesamtaler gennem hele skoletiden, og at unge skal have viden om hot-lines og andre muligheder for anonym eller åben rådgivning
4. Politianmeldelse, mere straf. Nogle unge anbefaler politianmeldelse lige med det

samme ved et overgreb, og ønsker også udvidet strafammer for overgreb mod børn

5. Voksne skal overvåge og gribe ind. Anbefalingen er, at skolelærere og andre skal være mere observante og turde gribe ind, når der er den mindste mistanke om overgreb på børn. En række svar peger også på, at de sociale myndigheder skal være mindre træge og reagere mere opsøgende over for problemfamilier
6. Forældre overvåge og tale med børn om risikofaktorer for overgreb. Nogle besvarelser beskriver, hvor vigtigt det er, at forældre følger med i de unges liv, taler med dem og rådgiver dem, inden der sker dem noget ondt
7. Venner og søskende skal gribe ind. Disse svar hentyder, at de unges eneste fortrolige er jævnaldrende, og at de ønsker, at de passer bedre på hinanden, bl.a. ved mere aktivt at gribe ind, hvis der sker den enkelte noget ondt.
8. Beskytte sig selv og undgå provokationer. En række svar peger på, at der er mange muligheder for at undgå vold ude i samfundet. Disse svar omhandler først og fremmest vold fra fremmede, hvor det anbefales at undgå enhver provokation, gå i flok, gå væk mm.
9. Selvforsvar og bære våben. Denne kategori rummer ofte meget aggressive svar om, at det eneste der nytter er selv at være voldelig, at være i stand til at forsvare sig og gøre de andre bange
10. Undgå udfordrende tøj. En række svar peger først og fremmest på, at piger selv har et stort ansvar for overgreb ved at gå med småt og udfordrende tøj, bar mave, korte skrøtter osv.

11. Psykologbehandling. Enkelte unge synes, at behandling af ”dårlige” forældre kan være en mulighed for at forebygge gentagen vold.
12. Undervisning omfatter både meget tidlig seksualundervisning, undervisning på højere klassetrin i egne rettigheder og risikofaktorer for vold og ikke mindst undervisning af vordende og nybagte forældre i ansvar
13. Forskellige forslag. En række besvarelser rummer mange forskellige forslag ofte baserede på egne erfaringer, og er vanskelige at rubricere inden for ovenstående kategorier.

Hvorfor behandler voksne børn dårligt?

Fordelingen af svarkategorierne på spørgsmålet om hvorfor nogle børn behandles dårligt af voksne er vist i Tabel 1, hvor den procentvise

fordeling af svarkategorierne blandt drenge og piger er medtaget.

Tabel 1. Fordelingen af svar kategorier på spørgsmålet, hvorfor nogle børn bliver behandlet dårligt af voksne, blandt drenge og piger.

Svar kategorier	<i>Drenge</i>	<i>Piger</i>	<i>Uoplyst køn</i>	<i>I alt</i>
	<i>N = 3142</i>	<i>N = 3043</i>		
	%	%	N	N
Voksnes egne problemer	11,7	14,3	2	805
Voksnes misbrug	8,5	8,7	2	533
Social arv	13,9	14,6	1	882
Afmagt	16,6	18,3	3	1083
Voksnes aggressivitet og magtsyge	3,3	3,3	1	207
Børns egen skyld, provokationer	1,6	1,2	0	87
Børn retter sig ikke efter forældre	5,3	4,9	0	318
Generel afstandstagen overfor vold	10,1	11,8	1	676
Etniske problemer	0,4	0,1	0	15
Ved ikke	8,6	5,8	1	448
Ubesvaret	20,0	16,9	7	1150
I alt	100,0	100,0	18	6204

En større andel af drenge end af piger svarer "ved ikke" eller besvarer ikke spørgsmålet. Der er ikke markante kønsforskelle i svarkategorierne i øvrigt, både blandt drenge og piger er der ca. 60% som forklarer voksnes adfærd ud fra voksnes egne problemer, misbrug af alkohol og eller stoffer eller som følge af, at de selv er blevet dårligt behandlet i deres barndom.

Et eksempel herpå er disse to svar:

"Hvis børn bliver slået eller på anden måde behandlet dårligt af deres forældre, tror jeg først og fremmest at det er fordi at der er noget galt med forældrene. Det kan være fordi at de drikker, eller på

anden måde er påvirket af noget. Det kan også være fordi at forældrene selv er blevet behandlet dårligt da de var børn, og så for at bekræfte for sig selv at det ikke var dem der var noget galt med, er de selv onde mod et barn. Jeg har skrevet forældrene, men det kunne jo også være andre voksne der har kontakt til børnene, som f.eks. pædagoger og skolelærere. Hvis det er tilfældet, er det nok ikke fordi at de er påvirket alkohol eller lignende, for så ville de nok ikke have et arbejde."

"Det kan skyldes at den voksne selv er blevet hånet på arbejde, hos venner eller af familie. Den vrede over at den voksne er blevet hånet - kommer til at gå ud over et barn. Det kunne også være pga. at den voksne har et misbrug (Alkohol, Stoffer el. lign.), som gør at den voksne gør ting som

han/hun ikke ville gøre ellers. Det at barnet er blevet behandlet dårligt kunne også skyldes at den voksne - dengang da han var barn har været udsat for noget lignende, han kan påføre dette på barnet, da han ikke vil være den eneste der har været ude for det. Men det kunne også skyldes at den voksne tror det er normalt at blive behandlet sådan. Endeligt kunne det også være den voksnes magtmisbrug, han vil have respekt - hvis barnet svarer ham igen, modsiger ham eller bare opfører sig tosset, bliver han sur og skal vise sig (hvis der er venner til stede vil han ikke tabe ansigt til dem - og derfor blir det måske ekstra hårdt)."

Til trods for at spørgsmålet var formuleret generelt om voksnes behandling af børn, fremgår det, at de fleste svar omhandler forholdet mellem forældre og børn, og årsagerne til at nogle forældre behandler deres børn dårligt:

"Det er fordi at de voksne ikke har ret meget tid til deres børn, eller også fordi de er stresset... eller fordi børnene ganske enkelt er uønsket."

"Der kan ikke være og er ikke nogen grund til at børn bliver slået.... sådan kan voksne ikke behandle børn på.. der må være andre måder man kan straffe børn på end at gøre dem ondt! Hvis det er forældrene der slår deres børn er det forældrene der har et problem og ikke børnene! Det er trods alt dem der har valgt at få børn... så det er da også dem der skal passe på og opdrage deres børn så børnene kan leve i et "normalt" samfund!"

"Jeg tror at det er voksne der har problemer med at holde styr på tilværelsen og andre problemer i livet. Derfor bliver de nød til at lave noget fysisk for at komme det psykiske til livs. Jeg ved det ikke sikkert, men hvis de voksne ikke behandler deres børn ordentlig er de enten ikke klar til eller egnede til at have børn."

De unges svar afspejler ofte en stor tolerance og indsigt i deres forældres problemer, som fx dette svar:

"Jeg tror også det har noget at gøre med at der er alt for meget stres på forældres arbejdsplads.

nu har jeg en far der lige har skiftet job og han er aldrig sur mere og der skal meget til at gøre ham sur. men min mor er på en arbejdsplads hvor der er meget og lave hele tiden og hun påtager sig meget arbejde så hun ikke skulle. hun er meget nem at gøre sur og har ingen overskud til noget når hun kommer hjem fra arbejde...".

Mange svar rummer også en forståelse over for forældrenes afmagt i forhold til deres børn:

"Jeg tror at forældre der selv har haft en hård barndom, måske er blevet slået, eller har været udsat for overgreb, ikke rigtig ved hvordan man egentligt opdrager sit eget barn rigtigt. Og derfor kan komme til at overreagere i situationer, hvor der bliver diskuteret. Nogle voksne kan også virke meget dominerende, og tror måske at de skal have hele styringen, og børnenes meninger og holdninger ikke spiller ind. Jeg tror også at årsagen godt kan være, hvis den voksne ikke har det godt på sin arbejdsplads, bliver underkuet, eller set meget ned på. det kan gøre at den voksne samler det inde i sig selv fordi det kommer fra andre voksne, og så lader det gå ud over deres børn når de kommer hjem (for hjemme, er det dem der styrer, dem der har overblikket.) fks: ved at virke meget negativ, skælde ud, og i værste tilfælde, afreagere på børnene, både fysisk og psykisk".

"Jeg tror at børn bliver behandlet dårligt af voksne, fordi de måske er lidt usikre over hvordan de skal håndtere en bestemt situation. Altså de voksne. Det kan være at de voksne har været ude for noget i deres liv, som gøre at de behandler andre, som de selv blev behandlet. Altså deres opvækst kan have påvirket dem. Nogen gange kan det være fordi de voksne og børnene misforstår hinanden, og så opstår der en konflikt, som måske slet ikke burde være der".

Et mindretal af både drenge og piger, ca. 6%, angiver, at årsagen er børns dårlige opførsel, at de ikke retter sig efter forældrene eller provokerer de voksne. Men de unge har også den mening, at det væsentlige problem er forældres

eller andre voksnes afmagt. For eksempel skriver en af de unge:

”De vigtigste årsager er nok at der i dag er mange børn der gør noget som de ikke må og at de voksne derfor ikke ved hvad de skal stille op med børnene. derfor bliver de voksne voldelige mod deres børn. der er også nogle voksne som selv blev slået eller behandlet dårligt da de var børn og derfor behandler de også deres børn sådan da de tror at det er det rigtige at gøre. det er svært for nogle voksne hvis de har et meget umuligt barn at vide hvad de skal stille op med dem og derfor bliver vold ofte det de yder mod deres børn fordi de ikke rigtig kan finde ud af at tackle problemet”.

Der er mange svar, som beskriver de unges indtryk af uegnede forældre, og som viser, at

de mener, at mange voksne slet ikke bør få børn, når de ikke har ønsket børnene eller ikke er egnede til at være forældre. Som for eksempel de unge, der svarer:

”Det er fordi at de voksne ikke har ret meget tid til deres børn, eller også fordi de er stresset... eller fordi børnene ganske enkelt er uønsket”.

”Det ved jeg ikke, men hvis de voksne ikke behandler deres børn ordentlig er de enten ikke klar til eller egnet til at have børn”.

”Det er virkelig dårligt af voksne at behandle børn på den måde altså hvis en voksen ikke kan tage et ansvar så må personen lade være med at have børn det er min mening”.

”Det er mangel på respekt fra begge parter og dårlig forberedelse fra de voksne, de var ikke klar til at få børn”.

Hvad kan man gøre for at undgå, at voksne behandler børn dårligt?

Der er en større andel af de unge, der ikke har besvaret spørgsmålet eller har svaret ”ved ikke” på spørgsmålet, hvad kan man gøre, end hvad der gjaldt for spørgsmålet om hvorfor børn behandles dårligt af voksne.

Henholdsvis 37% af drengene og 31% af pigerne har ikke skrevet deres mening. Årsagen kan være, at der ikke var tilstrækkelig tid til at besvare begge spørgsmål inden for den givne lektionstime (Tabel 2).

Tabel 2. Fordelingen af svarkategorier på spørgsmålet, hvad kan man gøre for at undgå at voksne behandler børn dårligt, blandt drenge og piger.

Svarkategorier	Drenge	Piger	Uoplyst køn	I alt
	N = 3142	N = 3043		
	%	%	N	N
Flyt barnet	5,9	10,1	2	494
Flyt forældre	0,1	0,3	2	14
Tale med nogen, rådgivning	10,9	16,7	1	854
Politi straf	5,3	3,4	3	270
Andre voksne overvåge og gribe ind	4,2	7,0	1	345
Forældre overvåge - tale med børn	3,8	5,4	0	285
Venner, søskende gribe ind	1,0	0,9	0	59
Beskytte sig, følges med venner mm	15,8	12,0	1	860
Selvforvar, våben	8,2	3,8	0	374
Undgå udfordrende tøj	1,8	2,9	0	144
Psykolog, behandling	1,1	0,9	0	62
Undervisning	2,0	3,5	0	170
Forskellige forslag	2,7	2,3	1	153
Ved ikke	16,0	13,8	3	928
Ikke besvaret	21,2	17,0	4	1191
Samlet	100	100	18	6203

En del af de unge har svært ved at pege på noget som kan forhindre at voksne behandler børn dårligt, og enkelte refererer til deres egen oplevelser og hvor svært det var at søge hjælp:

”Jeg ved det faktisk ikke. Jeg tror det aller bedste er, at sige det så snart det sker. Jeg har selv været udsat for vold, og har ikke sagt det til nogen. Kun til nogle enkelte kammerater. Jeg ved

selv hvor hårdt det er at sige det. Jeg har overvejet i mange år, om jeg skulle sige det til nogen, men har ikke fået det gjort. Kan ikke se den dag idag, hvordan nogle skulle kunne hjælpe mig, den dag idag. jeg har det godt, og tænker ikke selv på det. Hvis vi snakker i klassen om misbrug, vold, eller sexualitet, så dukker mine oplevelser op i hovedet som det første. Det er længe siden, så jeg vil eller har ikke brug for nogen støtte.”

Overordnet anbefaler de unge hyppigst indgriben udefra, dvs. enten fra andre voksne og myndigheder og ved at fjerne barnet eller overvåge familien. Det gør knap hver tredje af de unge. Forslag om politianmeldelse gives oftere af drenge end piger, mens piger oftere anbefaler at flytte barnet fra hjemmet.

Hver fjerde dreng og knap hver femte pige anbefaler, at de unge selv beskytter sig mod overgreb.

Når der ses bort fra kønsforskellen i svarprocenterne, er der en markant større andel af drengene end af pigerne, der anbefaler, at børn/de unge selv skal beskytte sig mod overgreb fra voksne, enten ved at følges med venner, undgå provokationer eller ved at lære selvforsvar og gå med våben, men det er lidt hyppigere piger, som anbefaler ”ærbart tøj”:

”Jeg tror måske bare at unge piger skal vide at de hvis de går forkert klædt kan give folk forkerte intentioner og opfattelser omkring dem selv”.

”Man skal ikke være provokerende o.s.v. Man skal tænke over hvad tøj man går i med hensyn til pigerne. Tænke over hvilke signaler man udsender”.

”Nogle unge piger er tit slemme til at klæde sig i næsten ingen tøj. det kan måske tiltrække ældre mænd. men det er stadig dårligt at de ikke kan klæde sig som de har lyst”.

Det er der færre drenge der foreslår. Derimod anbefaler drengene at lære kampsport eller anden form for selvforsvar, som fx en dreng, der skriver:

”Jeg mener at alle burde have et kursus i selvforsvar og konfliktløsning. Især selvforsvar. Jeg går til det og nu føler jeg mig mere tryk. M.h.t overgreb burde der alle steder være nogle, der har fået kursus”.

En lang række svar påpeger, at der ikke er nok opmærksomhed omkring børn, der har det dårligt, og som måske bliver misbrugt eller udsat for vold i deres hjem, og anbefaler mere hjælp til børn og unge med problemer i familien:

”Man skal være mere opmærksom på børn og unges problemer, det er ikke nok bare at sige til dem, at de kan komme til en, hvis de har problemer. Man burde hjælpe noget mere, og være mere opmærksom”.

”Jeg tror at de skal have en form for opsyn af en anden voksen end deres forældre, som har kendt siden de blev født, måske 2 gange om ugen”.

”Børn skal have så meget opmærksomhed i skolen som muligt. Lærere skal på kursus! så de kan hjælpe og gribe ind”.

Mange drenge og piger anbefaler også, at børn og unge let skal kunne få rådgivning fra opmærksomme voksne eller fra hot-lines, specielt i akutte situationer, hvor de er i risiko for overgreb:

”De skal fortælle det til en der kan hjælpe dem med at komme væk hjemmefra. Eller eventuelt selv tage hånd om problemet, ved at ringe til en eller anden ung hot-line”.

”Der skal være mere åbenhed omkring emnet, og det skal understreges for alle at ingen, INGEN har ret til at slå på nogen. Der er jo mange børn der ikke vil indberette deres forældre, hvis de slår dem”.

Der er mange af de unge, der direkte anbefaler overvågning og indgriben fra myndighederne:

”Skolen eller kommunen skulle måske være mere involveret i børnenes forhold til forældrene. Elevsamtaler eller private besøg af personer fra kommunen.

”Jeg synes de sociale myndigheder skal følge meget med hvis der er nogle forældrepar, som måske kan være tvivlsomme som forældre. og de skal gribe ind lige med det samme, hvis der f.eks. er mistanke om overgreb”.

Pigerne mener oftere end drengene, at man skal tale med andre voksne om sine problemer og få rådgivning, at voksne skal overvåge problemfamilier og tidligt gribe ind ved mistanke om overgreb. For eksempel skriver en pige:

”Generelt skal kommunen være mere aktiv, der skal tvangsfjernes flere børn fra problem familier, der skal flere i plejefamilier, og måske også bortadopteres flere af disse forsømte børn”.

Relativt mange af pigerne, 10%, og af drengene, 6%, anbefaler, at børn i dårlige familier tidligt flyttes væk fra hjemmet og anbringes i trygge omstændigheder:

”At de bliver fjernet fra forældrene hvis de ikke er i sikkerhed. Og evt. blev overflyttet til et børnehjem eller bedsteforældre. De skal ikke flyttes fra plejefamilie til plejefamilie!

”Det bedste ville være hvis at myndighederne var hurtigere til og fjerne børn fra uegnede forældre...nu om dage for de meget lange tøjler.

”Hvis forældre drikker/tar stoffer er der nogle gange konflikter. Men i mit tilfælde var ingen af delene involveret. Min mors kæreste havde bare et mindre psykisk problem. Jeg synes det er uacceptabelt --- Jeg synes at hvis myndighederne opdager det så skal barnet fjernes og anbringes på en institution, ligesom jeg selv. Det hjælper både barn og forældre.

”Jeg tror at grunden til at børn bliver "mis-handlet" i hjemmet er fordi at forældrene ikke ved hvad de skal gøre. De har ikke noget at sige til bar-

net og så fører det videre til vold. ---- 'Jeg ved det ikke, det er et svært spørgsmål. Børn i en familie hvor de voksne har tendenser til vold kan blive fjernet (det er jeg selv)”.

Og nogle enkelte foreslår, at forældrene flyttes væk fra hjemmet.

Forældreopdragelse eller forældreparathed anbefales, fordi mange af de unge har oplevet voksne som ikke er egnede til at være forældre, og som derfor svarer som disse unge:

”Alle voksne skulle have et kursus når de fik børn!”.

”At man giver forældre kursus i hvordan de skal opdrage børnene. Forældre truer tit til vold hvis de ikke har andre valgmuligheder eller deres tålmodighed er brugt op”

”Voksne skal være ordentlig parate til at få børn, de skal virkelig overveje om de kan magte det”

Der anbefales også direkte kontrol af om vordende forældre er egnede til at være forældre:

”Man skal kun give voksne par der er psykisk og fysisk okay lov til at få børn og de skal have jobs så de er i stand til at tage vare på børnene... og så skal de steder der formodes vold eller overgreb overvåges”.

”Jeg tror at den bedste måde at beskytte børn mod voldelige overgreb er, at tjekke hvordan forældrene er inden de får børn og tjekke om de er egnet til det”.

”De kan beskyttes ved at folk som ikke kan magte at have børn, ikke får børn!

Og en anden vil gerne have, at der var mulighed for både at kontrollere om folk kunne blive ordentlige forældre og direkte opsyn med familier:

”Jeg tror ikke der er en enkelt løsning på problemet. Jeg ville gerne der var en slags kontrol med om folk kunne blive ordentlige forældre, men det

kan man vel ikke. Ellers så skulle der være mere tjek med familier, hvor børn har det dårligt”.

De unge piger anbefaler hyppigere end drengene, at børn skal have seksualundervisning allerede fra de er små og vide mere om hvad der er normalt og unormalt for at forebygge seksuelle overgreb:

”At man måske skulle fortælle selv små børn (måske helt nede i 2-3 klasse) om seksuelle handlinger fra enten mor eller far, men ikke så de misforstår. Også lære dem om at tale ligeud”.

”Jeg ved det faktisk ikke, det er et svært spørgsmål at svare på men jeg synes at allerede i de små klasse skal der startes med at forbygges. andet kan jeg ikke sige, fordi det er så svært at svare på”.

”Jeg mener at børn skal have meget mere information om hvad der er normalt og ikke normalt så de selv kan fortælle om deres problemer”.

Eller undervisning om børns rettigheder på et tidligt tidspunkt:

”Den bedste forebyggelse er at fortælle børnene om deres rettigheder og om deres værd. Ved at informere børnene om disse ting vil man også gøre dem opmærksomme på andre”.

Andre foreslår undervisning i de ældre skoleklasser:

”Ved det ik' helt, men f.eks. at der måske kommer nogle specialister i skole/ungdomsklubber og fortæller hvad der er rigtigt og forkert!”

”Man kunne i skolerne have en uge der kun handler om vold og overgræb. I den uge kunne man

(som det vigtigste) have om telefonnr. til en hjælpe-telefonlinie, hvor man lærer det nr. udenad og så kunne man altid få hjælp og vide, hvornår man skal ringe”.

”Jeg mener der skal mere information til i skolen. Børn skal vide at det ikke er deres skyld, hvis der foregår overgreb imod dem. Der skal mere oplysning til omkring de muligheder børn har for at anmelde”.

Mange af de unge har flere forskellige forslag til hvad man kan gøre, som fx:

”1) hårdere straffe til voldsudøvere. 2) mere åbenhed i skolen omkring emnet, med bla flere tema-dage og elev-lærer samtaler!”

”Jeg synes man burde indføre at børn i skolealderen skulle til et årligt lægebesøg. Der skulle de kunne snakke med lægen om de problemer de eventuelt måtte have. Et forældrepar SKAL gennem et psykologisk gennem tjek inde moderen føde, for at se om de har problemer med hinanden, drikker eller andet”.

Og måske er en af løsningerne denne, som er foreslået af flere af de unge, at de voksne får en bedre hverdag:

”Jeg tror ikke at man kan beskytte børn mod vold. -Men måske kunne man prøve at gøre de voksnes hverdag lidt mindre stressende”.

Hvorfor overgreb, og hvad kan forhindre det?

I Tabel 3 er de unges forslag til forebyggelse af overgreb fordelt i forhold til de overordnede kategorier af svar på spørgsmålet, hvorfor, dvs. i forhold til at skylden lægges på de voksne, børnene eller begge.

Blandt de unge, der overvejende synes, at det er de voksnes skyld, peger knap halvdelen på en indgriben udefra, fx at barnet flyttes, at andre voksne overvåger og griber ind, sammenlignet med mindre end hver tredje i gruppen, der mener, at det er primært barnets skyld.

Tabel 3. Fordelingen af svarkategorier på spørgsmålet, hvad kan man gøre for at forhindre at voksne behandler børn dårligt, i forhold til de unges syn på hvis skyld det er.

Svarkategorier, hvad gøre	Voksnes skyld	Begges skyld	Barnets skyld	Ved ikke/ ubesvaret
	N 3608 %	N = 501 %	N = 471 %	N=1632 %
Flyt barnet	10,7	7,4	5,1	2,9
Flyt forældre	0,2	0,6	0,2	0,1
Tale med nogen, rådgivning	17,7	17,8	10,6	4,8
Politianmeldelse, øget straf	5,2	4,8	5,1	2,2
Overvågning og indgriben	7,8	5,2	3,4	1,3
Forældre overvåge - tale med børn	5,1	6,0	5,3	2,8
Venner, søskende gribe ind	1,2	0,6	1,5	0,4
Beskytte sig selv, følges med venner	13,5	22,4	28,9	7,6
Selvforsvar, våben	5,8	7,2	10,0	5,1
Undgå udfordrende tøj	2,5	4,6	2,3	1,1
Psykolog, behandling	1,4	0,2	1,3	0,2
Undervisning	3,5	4,2	1,5	0,9
Forskellige forslag	2,8	2,2	2,8	1,6
Ved ikke	15,4	11,8	12,5	15,6
Ikke besvaret	7,1	5,2	9,6	53,3
I alt	100	100	100	100

Modsvarende ser det ud til, at de unge der synes, at det er børns egen skyld eller både voksnes og børns skyld, også hyppigere synes, at børn selv skal undgå konflikter og passe på, henholdsvis 28,9% og 22,4% mod 13,5% af dem, der synes det er de voksnes skyld.

I Tabel 4 har vi sammenlignet svarfordelingerne inden for udvalgte mere detaljerede kategorier af svar på de to spørgsmål, hvorfor og hvad. Igen ses, at forslag om at flytte barnet væk fra forældrene først og fremmest fremsættes af de unge, der forklarer overgreb med voksnes misbrug eller voksnes magtsyge.

Blandt de unge, der foreslår, at børn/unge skal have let adgang til at tale med andre voksne og få rådgivning, er det ca. hver femte, der forklarer voksnes overgreb med de voksnes egen

sociale arv, dvs. at de i barndommen har været udsat for vold og misrøgt eller de voksnes egne problemer, fx i ægteskabet eller på arbejdet.

Der er sammenhæng i besvarelserne mellem at foreslå at beskytte sig selv, følges med kammerater og ikke provokere og synspunktet, at et overgreb overvejende skyldes barnet selv, fx at det provokerer og ikke retter sig efter forældrene.

Forslag om undervisning fremsættes fortrinsvist af de unge, der forklarer overgreb ud fra voksnes sociale arv, afmagt og magtsyge.

Tabel 4. Sammenligning af svarkategorier på spørgsmål om hvorfor og hvad.

<i>Svarkategori, hvad</i>	<i>Svarkategorier, hvorfor</i>						
	Voksnes problemer N=805 %	Voksnes misbrug N=533 %	Social arv N=882 %	Voksnes afmagt N=1082 %	Børns ulydighed N=318 %	Afstandtagen fra vold N=634 %	Voksnes magtsyge N=207 %
Flyt barnet	8,9	16,1	10,2	8,5	5,7	7,9	13,0
Flyt forældre	0,4	0,0	0,1	0,6	0,3	0,3	0,0
Tale med nogen	19,3	17,1	20,3	16,1	10,4	14,4	15,5
Politi straf	5,1	4,5	5,4	4,2	3,8	6,6	4,8
Overvågning/indgriben	6,8	5,6	8,4	8,9	5,3	3,9	10,1
Forældre overvåge	6,3	3,6	5,0	6,1	6,0	4,3	4,3
Venner/søskende	1,2	0,8	1,4	1,0	1,6	1,4	0,5
Beskytte sig selv	15,9	15,6	14,6	15,1	27,0	15,1	9,7
Selvforsvar, våben	6,3	6,6	4,6	6,0	9,4	9,3	4,8
Undgå udfordrende tøj	2,7	3,0	2,4	3,0	3,5	2,4	2,4
Psykolog, behandling	1,4	0,8	1,6	1,2	1,6	0,9	2,4
Undervisning	3,1	0,9	4,2	5,1	1,3	2,4	6,3
Forskellige forslag	2,1	2,8	2,0	3,1	3,1	3,8	3,9

Familieforhold

Sammenlignes svarkategorierne på spørgsmålet, hvorfor behandler nogle voksne børn dårligt, i forhold til om de unge bor med begge

biologiske forældre eller ikke, er der kun meget få forskelle. Andelen af ubesvarede er ens, og den samme andel, 57%, lægger skylden på de voksne (Tabel 5).

Tabel 5 Fordelingen af svarkategorier på spørgsmålet, hvorfor behandler voksne børn dårligt, efter forældres samlivsstatus.

Svarkategorier	Samlevende forældre	
	Ja N=4453 %	Nej N=1715 %
Voksnes egne problemer	13,1	12,7
Voksnes misbrug	8,4	9,0
Social arv, voksne udsat for vold i barndommen	14,7	13,0
Voksnes afmagt	17,6	17,4
Voksnes aggressivitet og magtsyge	3,4	3,3
Børns egen skyld	1,5	1,3
Børn retter sig ikke efter forældre	5,1	5,3
Generel afstandstagen over for vold	10,2	12,7
Etniske problemer	0,2	0,2
Ved ikke	7,4	6,8
Ubesvaret	18,4	18,4
i alt	100,0	100,0

Tilsvarende er der meget få forskelle i svarkategorierne på spørgsmålet, hvad kan man gøre, blandt børn med samlevende forældre i forhold til dem, hvis forældre ikke lever sammen. I begge grupper peger 37% på en indgriben ude-

fra, enten at barnet flyttes, familien overvåges, andre personer griber ind, der sker politianmeldelse eller barnet/den unge får rådgivning (Tabel 6).

Tabel 6. Fordelingen af svarkategorier på spørgsmålet, hvad kan man gøre for at undgå at voksne behandler børn dårligt, efter forældres samlivsstatus.

<i>Svarkategorier</i>	<i>Forældre samlever</i> <i>N=4453</i> <i>%</i>	<i>Forældre samlever ikke</i> <i>N=1715</i> <i>%</i>
Flyt barnet	8,3	7,3
Flyt forældre	0,2	0,2
Tale med nogen, rådgivning	13,6	14,2
Politianmeldelse, øget strafrette	4,2	4,8
Andre voksne overvåger og griber ind	5,3	6,2
Forældre overvåger - taler med deres børn	4,6	4,6
Venner søskende griber ind	1,1	0,5
Beskytte sig selv, følges med venner mm	14,2	13,1
Selvforsvar, våben	5,7	6,8
Undgå udfordrende tøj	2,5	2,0
Psykolog, behandling	1,1	0,8
Undervisning	2,7	2,9
Forskellige forslag	2,2	3,0
Ved ikke	14,8	15,3
Ikke besvaret	19,4	18,3
I alt	100,0	100,0

Etnicitet

Ud af de 6.203 elever, der deltog i undersøgelsen, var 5.738 født i Danmark og 5.219 af dem havde forældre, der var født i Danmark. I alt 264 var født i ikke-vestligt land og 391 var født i Danmark af forældre, der var født i ikke-vestligt land, De øvrige 465 var enten selv født eller deres forældre var født i et andet vestligt land end Danmark.

Vi har sammenlignet svarkategorierne blandt de unge, der er født i Danmark, med svarkategorierne blandt dem, der ikke er født i Danmark. Som tidligere beskrevet, er der en større andel af ubesvarede frittekstspørgsmål blandt unge født i andre lande. Når dette tages i betragtning er der ikke markante forskelle i de to

grupperes svar på, hvad man kan gøre for at undgå overgreb (Tabel 7). Men der er en tendens til, at de unge med anden etnicitet mindre sjældent foreslår indgreb udefra. Det er fx en mindre andel, der foreslår at flytte barnet væk fra familien, eller at andre voksne end forældre skal overvåge familien og gribe ind. Derimod er der en tendens til, at de hyppigere foreslår politianmeldelse og flere lovindgreb såsom højere straf ramme.

Et forslag, om at piger skal gå mindre provokerende klædt er fx ikke et hyppigere svar blandt unge, der ikke er født i Danmark. Hvis der er en tendens, går den i modsat retning.

Tabel 7. Fordelingen af svarkategorier på spørgsmålet, hvad kan man gøre for at undgå at voksne behandler børn dårligt, efter fødeland, Danmark eller ikke Danmark.

Svar kategorier	Født i Danmark	Ikke født i Danmark
	N=5738 %	N=448 %
Flyt barnet	8,1	5,8
Flyt forældre	0,2	0,0
Tale med nogen, rådgivning	13,9	11,8
Politianmeldelse, straf ramme	4,3	5,1
Andre voksne overvåge og gribe ind	5,8	2,9
Forældre overvåge - tale med børn	4,6	4,9
Venner søskende gribe ind	1,0	0,4
Beskytte sig selv, følges med venner mm	13,9	14,1
Selvforvar, våben	6,0	6,7
Undgå udfordrende tøj	2,5	0,7
Psykolog, behandling	1,0	0,7
Undervisning	2,8	1,8
Forskellige forslag	2,5	2,2
Ved ikke	15,1	12,5
Ikke besvaret	18,3	30,4
I alt	100,0	100,0

Der er tendens til, at flere unge uden dansk baggrund foreslår selvforsvar eller at bære våben, som mulighed for at undgå overgreb. Men forskellene er ikke markante.

Der er hellere ikke markante forskelle i fordelingen af svarkategorierne blandt unge, hvis far er født i Danmark, i forhold til kategorierne blandt unge, hvis far ikke er født i Danmark (Tabel 8).

Der er dog tilsvarende, hvad der gælder for forskelle i svarkategorier blandt unge, der født i Danmark og ikke født i Danmark, en tendens til forskelle i hvor mange, der anbefaler at flytte barnet væk fra hjemmet, idet andelen er større blandt børn med far af dansk oprindelse (Tabel 8).

Tabel 8. Fordelingen af svarkategorier på spørgsmålet, hvad kan man gøre for at undgå at voksne behandler børn dårligt, efter fars fødeland, Danmark eller ikke Danmark.

<i>Svarkategorier</i>	<i>Far født i Danmark</i> <i>N=5432</i> <i>%</i>	<i>Far ikke født i Danmark</i> <i>N=739</i> <i>%</i>
Flyt barnet	8,4	4,7
Flyt forældre	0,3	0,0
Tale med nogen, rådgivning	13,9	13,0
Politi straf	4,2	5,8
Overvågning og indgriben	5,9	3,4
Forældre overvåge - tale med børn	4,6	4,5
Venner søskende gribe ind	1,0	0,7
Beskytte sig, undgå konflikt	13,9	13,8
Selvforsvar, våben	5,8	8,1
Undgå udfordrende tøj	2,4	1,5
Psykolog, behandling	1,0	0,4
Undervisning	2,8	2,2
Forskellige forslag	2,6	1,9
Ved ikke	15,2	13,7
Ikke besvaret	18,1	26,4
I alt	100,0	100,0

De unges egne erfaringer om overgreb

Omfanget og karakteren af seksuelle overgreb blandt de unge blev afdækket ud fra et indledende spørgsmål om, hvorvidt de unge selv, inden de fyldte 15 år, havde haft seksuelle erfaringer med en person, der var meget ældre end dem selv, uden at der var defineret en bestemt aldersforskel. Der blev derefter spurgt ind til en række forskellige former for seksuelle aktiviteter, fx fuldbyrdet samleje eller berøringer uden

på tøjet af kønsorganerne, relationen mellem barnet/den unge, og bl.a. om den unge selv havde opfattet eller aktuelt opfattede det som et overgreb. Herudfra blev seksuelle overgreb defineret som vist herunder, og der blev beregnet den procentuelle forekomst af de forskellige definitioner på seksuelle overgreb blandt de 5.829 elever, der havde besvaret alle spørgsmålene om tidlige seksuelle erfaringer.

Forekomsten af seksuelle overgreb blandt unge i 2002.

Blandt 5.829 unge, der besvarede alle spørgsmål om seksuelle erfaringer med ældre personer rapporterede i alt 657 unge, 462 piger og 195 drenge, seksuelle erfaringer, der er strafbare efter dansk lovgivning, og som derfor er defineret som seksuelle overgreb selvom de unge ikke altid selv vurderede, at det havde drejet sig om et overgreb.

- Forekomsten af seksuelle overgreb i barndommen er ud fra denne definition 15,9% blandt piger og 6,7% blandt drenge.
- Forekomsten af overgreb med en aldersforskel på mindst 5 år mellem den ældre person og barnet/den unge er 7,9% blandt piger og 2,0% blandt drenge.
- Forekomsten af seksuelle overgreb, der af den unge klart er opfattet som et overgreb, er 2,7% blandt piger og 0,7% blandt drenge,
- og forekomsten af overgreb, som klart eller måske opfattes om et overgreb, er 4,5% blandt piger og 1,1% blandt drenge.

I de følgende tabeller sammenligner vi svarkategorierne på både spørgsmålene, om hvorfor nogle voksne behandler børn dårligt, og på hvad man kan gøre for at undgå det, blandt de unge, der har været udsat for seksuelle overgreb og/eller vold, og blandt de, der ikke har oplevet overgreb.

I overgreb indgår både seksuelle erfaringer defineret som overgreb ifølge straffeloven, og erfaringer, som de selv har oplevet som overgreb, voldsoplevelser mod mor, voldelige konflikter i hjemmet og egen udsættelse for vold inden for det seneste år.

Seksuelle overgreb

Undersøgelsens spørgsmål om tidlige seksuelle erfaringer, defineret som erfaringer før 15 års alderen, gjorde det som beskrevet muligt at klassificere disse erfaringer i forhold til dansk straffelovs definition af et seksuelt overgreb på et barn. Straffeloven kriminaliserer ethvert seksuelt forhold mellem en ældre person og en seksuelt mindreårig, dvs. yngre end 15 år.

Ud fra denne definition havde 656 af de unge, svarende til 10% af dem, der havde besvaret alle spørgsmål om seksuelle erfaringer, været udsat for strafbart seksuelt forhold (CSA = child sexual abuse).

I Tabel 9 sammenlignes fordelingen af de overordnede svarkategorier på spørgsmålet om, hvorfor nogle børn behandles dårligt af voksne, mellem henholdsvis unge, der har oplevet et strafbart seksuelt overgreb (CSA), dem, der ikke har, og de unge, hvis svar ikke kan klassificeres i forhold til CSA.

Der er ingen markante forskelle i de overordnede svarkategorier i de to grupper. En lidt større andel i gruppen CSA vurderer, at overgreb er de voksnes skyld, 63%, mod 59% blandt ikke-CSA.

Tabel 9. Fordelingen af overordnede kategorier på spørgsmålet, hvorfor, i forhold til CSA eller ej.

<i>Overordnede kategorier</i>	<i>Ikke udsat for CSA</i>	<i>Udsat for CSA</i>	<i>Ikke klassificeret/ Ubesvaret</i>
	<i>N=5172</i> %	<i>N=656</i> %	<i>N=35</i> %
Voksnes skyld	58,5	63,3	44,0
Både voksne og børns skyld	8,4	6,3	6,4
Børns skyld	7,7	8,1	4,8
Ved ikke/ubesvaret	25,3	22,4	44,8
i alt	100,0	100,0	100,0

De unge havde mulighed for besvare, hvorvidt de selv syntes, at det havde drejet sig om et seksuelt overgreb. Det vurderede 165, svarende til knap 3% af de unge, der besvarede spørgsmålene om seksuelle erfaringer.

I det følgende sammenligner vi de unges svar på fritekstspørgsmålene i forhold til om de havde været udsat for CSA eller ej, og til om de selv vurderede, at det havde drejet sig om et seksuelt overgreb.

Der er ikke markante forskelle mellem de tre grupper i fordelingen af svarkategorierne på spørgsmålet, hvorfor, men en tendens til at færre unge, der selv vurderer, at de har været

udsat for seksuelle overgreb, angiver, at overgreb kan være unges egen skyld. Svarprocenten er, som tidligere anført, højere blandt dem, der har været udsat for et overgreb (Tabel 10).

Tabel 10. Fordelingen af svarkategorier på spørgsmålet, hvorfor, efter de unges udsættelse for strafbar seksuel handling (CSA) og deres egen vurdering af seksuelt overgreb eller ej.

Kategorier af svar på, hvorfor	Seksuelt overgreb i flg. de anvendte definitioner		
	CSA men ikke overgreb N=491 %	Ja/måske overgreb N=165 %	Ikke udsat for CSA N=5547 %
Voksnes egne problemer	10,2	13,3	13,2
Voksnes misbrug	8,4	6,7	8,7
Social arv	15,1	17,0	14,1
Afmagt	19,1	18,8	17,3
Voksnes aggressivitet og magtsyge	4,3	4,8	3,2
Børns egen skyld, provokationer	1,0	0,6	1,5
Børn retter sig ikke efter forældre	5,9	3,6	5,1
Generel afstandstagen over for vold	13,2	15,7	15,5
Etniske problemer	0,0	0,0	0,3
Ved ikke	6,5	4,8	7,4
Ubesvaret	16,3	14,5	18,9
I alt	100,0	100,0	100,0

Når svarkategorierne på spørgsmålet, om hvad der kan gøres for at forhindre overgreb, sammenlignes, finder vi heller ikke markante forskelle mellem de tre grupper, dvs. mellem de unge, der ikke har været udsat for et seksuelt overgreb, de der har oplevet et overgreb efter lovens afgrænsning, og de unge, der selv vurderer, at det var et overgreb (Tabel 11).

Men de unge der selv vurderer, at de har været udsat for et seksuelt overgreb foreslår hyppigere, at andre inklusive forældre skal overvåge og at der skal være let adgang til rådgivning.

Selvom der således findes nogle forskelle i de unges svar i forhold til deres personlige erfaringer om seksuelle overgreb, er hovedindtrykket, at der er påfaldende få forskelle, i hvad de unge foreslår som årsager til voksnes dårlige behandling af børn og i deres anbefalinger til forebyggelse.

Tabel 11. Fordelingen af svarkategorier på spørgsmålet, hvad kan gøres, efter de unges udsættelse for strafbar seksuel handling (CSA) og deres egen vurdering af seksuelt overgreb eller ej.

<i>Kategorier af svar på, hvad gøre</i>	<i>Seksuelt overgreb i flg. de anvendte definitioner</i>		
	CSA men ikke overgreb N=491 %	Ja/måske overgreb N =165 %	Ikke udsat for CSA N=5547 %
Flyt barnet	8,4	7,3	8,0
Flyt forældre	0,0	0,0	0,3
Tale med nogen	13,8	15,2	13,7
Politianmeldelse, øget straf	6,1	6,7	4,1
Overvågning og indgriben	5,9	6,1	5,5
Forældre overvåge	3,1	6,1	4,7
Venner, søskende gribe ind	1,0	0,6	1,0
Beskytte sig selv	15,5	13,3	13,7
Selvforsvar, våben	7,3	7,3	5,9
Undgå udfordrende tøj	1,0	1,8	2,5
Psykolog, behandling	2,2	0,6	0,9
Forskellige forslag	2,4	4,8	2,4
Undervisning	2,6	4,8	2,7
Ved ikke	15,7	13,9	14,9
Ikke besvaret	14,9	11,5	19,8
I alt	100,0	100,0	100,0

Vold mod mor

I alt 427 af de 6.203 unge i undersøgelsen, svarende til 7%, havde oplevet fysisk vold mod deres mor i deres eget hjem.

Andelen af piger, der fortæller, at de på et tidspunkt har set deres mor blive udsat for fysisk vold, er større end andelen af drenge, der har rapporteret det. Omkring en femtedel af dem, der har oplevet vold mod moderen, har set hende blive slået med knytnæve, og cirka en fjerdedel at moderen blev udsat for noget andet voldsomt.

Det påvirker blandt andet de unges helbred at overvære vold i hjemmet. Sammenhængen mellem selvvurderet dårligt helbred og vold mod er mest markant for piger (Minister for Ligestilling 2004).

De unge, der har oplevet vold mod mor, tager hyppigere end de andre unge afstand fra vold (15,2% mod 10,1%) . Men de unge, der ikke har oplevet denne type vold, forklarer hyppigere vold som betinget af voksnes egne problemer, afmagt og "social arv" (Tabel 12). Men der er ikke markante forskelle i svarkategorierne de to grupper imellem.

Tabel 12. Fordelingen af svarkategorier på spørgsmålet, hvorfor voksne behandler dårligt, efter oplevet vold mod mor.

<i>Svarkategorier</i>	<i>Oplevet vold mod mor</i>	<i>Ikke oplevet vold mod mor</i>
	<i>N=427</i> %	<i>N=5562</i> %
Voksnes egne problemer	11,9	13,4
Voksnes misbrug	7,5	9,0
Social arv, voksne udsat for vold som børn	11,0	14,9
Voksnes afmagt	16,2	17,9
Voksnes aggressivitet og magtsyge	15,9	15,9
Børns egen skyld, provokationer	2,6	1,4
Børn retter sig ikke efter forældre	4,0	5,4
Generel afstandstagen over for vold	15,2	10,1
Etniske problemer	3,7	3,3
Forskellige forslag	2,8	0,6
Ved ikke	2,1	0,6
Ubesvaret	7,0	7,4
I alt	100,0	100,0

Konflikter i hjemmet

De unge har besvaret et spørgsmål om, hvorledes konflikter i hjemmet blev løst. Der var mulighed for at angive otte forskellige former for ”konfliktløsning”, fra, at de voksne oftest bliver sure og tavse om problemer til, at børnene bliver slået eller udsat for noget andet voldsomt.

I alt 134 unge oplyste, at konflikter ofte blev løst voldeligt i deres hjem. Blandt dem er der i forhold til gruppen, der ikke har oplevet volde-

lige konflikter i hjemmet, lidt flere som enten ikke ved, hvad man kan gøre for at undgå overgreb, eller som fremsætter flere forskellige forslag hertil.

Men der er igen ikke nogen markante forskelle i, hvad de unge svarer, hvad enten de har oplevet konflikter i hjemmet løst med vold eller ej, som det fremgår af Tabel 13

Tabel 13. Fordelingen af svarkategorier på spørgsmålet, hvad gøre, i forhold til om konflikter i hjemmet løses med vold eller ikke.

Svarkategorier	<i>Slået under konflikt</i>	<i>Ikke slået under konflikt</i>
	<i>N=134</i> %	<i>N=6069</i> %
Flyt barnet	6,7	8,0
Flyt forældre	0,0	0,2
Tale med nogen, rådgivning	12,7	13,8
Politi straf	5,2	4,3
Overvågning og indgriben	3,0	5,6
Forældre overvåge - tale med børn	3,7	4,6
Venner, søskende gribe ind	1,5	0,9
Beskytte sig selv, undgå konflikt	13,4	13,9
Selvforsvar, våben	5,2	6,0
Undgå udfordrende tøj	1,5	2,3
Psykolog, behandling	0,0	1,0
Forskellige forslag	6,0	2,4
Undervisning	2,2	2,8
Ved ikke	19,4	14,9
Ikke besvaret	19,4	19,2
I alt	100,0	100,0

Selv udsat for fysisk vold

I alt 650 af de unge oplyste, at de inden for det sidste år havde været udsat for fysisk vold, svarende til godt 10% af alle, der deltog i undersøgelsen. Piger oplever oftest vold mod sig selv i hjemmet, mens drenge oftest oplever vold udendørs.

Volden var hyppigst udøvet af en person, som den unge ikke havde nært kendskab til, 43%. Det gælder især for drengene. I 27% af tilfældene var voldsudøveren en far eller mor

og i 17% en kammerat. Knap hver fjerde angav, at volden havde været temmelig slem eller værre.

Der er kun små forskelle i de unges svar på, hvorfor voksne behandler børn dårligt i gruppen, der selv har været udsat for vold det sidste år, og i gruppen, der ikke har været udsat (Tabel 14).

Tabel 14. Fordelingen af svarkategorier på spørgsmålet, hvorfor, efter de unges egen udsættelse for vold inden for det sidste år.

<i>Svarkategorier</i>	<i>Udsat for vold</i>	<i>Ikke udsat for vold</i>
	<i>N=650</i> %	<i>N=5363</i> %
Voksnes egne problemer	9,2	13,7
Voksnes misbrug	7,7	9,0
Social arv	13,8	14,6
Afmagt	19,7	17,6
Voksnes aggressivitet og magtskyge	4,8	3,2
Børns egen skyld, provokationer	1,7	1,4
Børn retter sig ikke efter forældre	4,5	5,3
Generel afstandstagen over for vold	13,9	10,7
Etniske problemer	0,6	0,2
Ved ikke	7,4	7,3
Ubesvaret	16,8	16,9
I alt	100,0	100,0

Der er heller ikke markante forskelle i svarkategorierne på spørgsmålet om, hvad man kan gøre for at forhindre overgreb, men en tendens til, at en større andel (25%) blandt unge, der

har oplevet vold, foreslår at beskytte sig selv, lære selvforsvar eller bære våben, mod 20% blandt dem, der ikke har oplevet vold (Tabel 15).

Tabel 15. Fordelingen af svarkategorier på spørgsmålet, hvad kan man gøre, efter den unges egen udsættelse for vold inden for det sidste år.

<i>Svarkategorier</i>	<i>Udsat for vold</i>	<i>Ikke udsat for vold</i>
	N=650	N=5363 %
Flyt barnet	6,3	8,4
Flyt forældre	0,2	0,2
Tale med nogen, rådgivning	13,8	14,2
Politianmelde, øget strafferamme	4,8	4,5
Overvågning og indgriben	5,8	5,7
Forældre overvåge - tale med børn	4,9	4,7
Venner, søskende gribe ind	0,8	1,0
Beskytte sig selv, undlade sexsignaler	16,5	14,0
Selvforsvar, våben	8,3	5,9
Undgå udfordrende tøj	2,8	2,3
Psykolog, behandling	0,6	1,1
Forskellige forslag	2,8	2,5
Undervisning	2,6	2,8
Ved ikke	16,8	15,3
Ikke besvaret	13,1	17,2
I alt	100,0	100,0

Der er ikke forskel i svarkategorierne blandt dem, der angav, at volden var temmelig slem, virkelig slem eller forfærdelig slem, i forhold til dem der ikke havde været udsat for vold inden for det sidste år.

I Tabel 16 er der medtaget data om fordelingen af svar på hvad der kan beskytte børn, blandt de børn, der har oplevet temmelig slem eller værre vold, og også blandt de børn, der har været udsat for vold fra forældre. Tabellen rummer til sammenligning data om svarkategorierne blandt de børn, der ikke har oplevet vold mod sig selv inden for det seneste år.

Tabel 16. Fordeling af svarkategorier på spørgsmålet, hvad kan man gøre, blandt unge, der have været udsat for vold seneste år, som de fandt var fra temmelig slem til forfærdelig slem, og blandt de unge, der har været udsat for fysisk vold fra forældre.

	<i>Ikke oplevet vold</i>	<i>Oplevet slem vold</i>	<i>Udsat for vold af far/mor</i>
	N=5363	N=185	N= 173
	%	%	%
Flyt barnet	8,4	7,0	7,5
Flyt forældre	0,2	0,0	0,0
Tale med nogen, rådgivning	14,2	14,1	16,8
Politi straf	4,5	6,5	4,0
Overvågning og indgriben	5,7	6,5	4,0
Forældre overvåge - tale med børn	4,7	3,2	3,5
Venner, søskende gribe ind	1,0	1,1	0,0
Beskytte sig selv, undlade sexsignaler	14,0	14,1	20,2
Selvforsvar, våben	5,9	7,0	4,6
Undgå udfordrende tøj	2,3	3,2	2,9
Psykolog, behandling	1,1	0,5	0,6
Forskellige forslag	2,5	1,1	1,7
Undervisning	2,8	2,7	2,9
Ved ikke	15,3	18,9	17,9
Ikke besvaret	17,2	14,1	13,3
I alt	100,0	100,0	100,0

Det er omtrent den samme andel, der enten ikke har besvaret spørgsmålet eller ikke har vidst, hvad de skulle svare, nemlig hver tredje af de unge. Blandt unge, der har været udsat for fysisk vold fra forældre inden for det sene-

ste år, er der en større andel, som mener, at vold kan undgås, hvis de unge beskytter sig selv og ikke provokerer, men der er tendens til, at en mindre andel foreslår at flytte barnet væk fra hjemmet.

Sammenfatning

Rapporten rummer data om knap 10.000 fritekst svar på to spørgsmål. Dels hvorfor nogle børn bliver dårligt behandlet af voksne, dels hvad man kan gøre for at undgå vold og overgreb mod børn. De unge besvarede disse spørgsmål som del af den computerbaserede spørgeskemaundersøgelse, der blev gennemført blandt i alt 6.200 elever i 9. klasse i 2002. Der er kortfattede og lange svar på de to spørgsmål. Svarene er læst af rapportens to forfattere og kategoriseret i overordnede temaer, som har gjort det muligt at lave kvantitative analyser ud fra de personlige svar i forhold til de andre data i undersøgelsen, dvs. en kombination af kvantitativ og kvalitativ analyse.

Det fremgår af svarene på, hvorfor børn behandles dårligt, at de unge næsten alle refererer til forældres behandling af deres børn og i mindre grad til andre familiemedlemmer eller voksne uden for det nære miljø. "Dårligt" er ofte blevet tolket som fysisk vold, men også som generelt omsorgssvigt og forældres ligegyldighed med deres børn. Det er få, der tolker "dårligt" som seksuelle overgreb eller henviser til anden udnyttelse af børn, hvilket kan opfattes som, at de unge generelt synes, at psykisk og fysisk vold er et endnu større samfundsmæssigt problem end seksuelle overgreb mod børn og unge.

De unge tager gennemgående kraftigt afstand fra vold, og der er ikke markante forskelle i holdningerne mellem dem, der selv har oplevet vold eller seksuelle overgreb, og dem der ikke har.

De fleste af de unge peger på, at det er de voksnes skyld, at børn behandles dårligt af

voksne, og forklarer det ikke ud fra børns og unges egen opførsel. De unge forklarer derimod meget ofte de voksnes overgreb mod børn som betinget af voksnes afmagt, egen opdragelse og deres udsættelse for vold i barndommen. Der er ikke kønsforskelle i disse svar.

Flertallet af de unge anbefaler, at der skal være større opmærksomhed over for børn, der er i risiko for overgreb, og meget tidligere indgriben mod voksne, der behandler deres børn dårligt. Pigerne anbefaler hyppigere end drengene at flytte barnet fra hjemmet, og at der skal være let adgang til rådgivning og støtte uden for familien. Drengene anbefaler oftere end pigerne, at unge selv skal beskytte sig mod overgreb.

9. klasses undersøgelsen omhandlede også de unges hverdag, deres sundhed og deres tidlige seksuelle erfaringer og udsættelse for vold og seksuelle overgreb. Vi har blandt andet sammenlignet svarkategorierne hos de unge, der rapporterer overgreb, og de der ikke gør, og har ikke fundet markante forskelle i svarkategorierne i de to grupper.

Det er karakteristisk, at mange unge anbefaler en prompte reaktion fra omgivelsernes side på vold og overgreb inden for familien. De unge ser gennemgående på barnets tarv og mener ofte, at det bedste er tidligt at flytte et barn væk fra et hjem, hvor der er omsorgssvigt og vold, til en fast plejefamilie. Det gælder også de unge, hvis svar viser, at de selv har været udsat for overgreb fra faderen og er flyttet væk fra familien.

De unge mener også, at der bør være bedre overvågning med familier, hvor man kan forudse problemer f.eks. i form af regelmæssig psykolog- eller lægecheck af børnene i skolen eller ved besøg i hjemmet af sundhedsplejerske eller lignende.

i tråd med at en stor andel af de unge peger på, at vold er affødt af afmagt hos forældrene, foreslår de bl.a. at vordende forældre skal undervises i at være forældre.

Forældrenes personlige problemer, specielt stress i hverdagen, manglende anerkendelse på arbejdet, afmagt i forhold til ægtefælle og generelle, ikke mindst seksuelle konflikter i ægteskabet tillægges stor betydning for voksnes reaktioner over for børn og deres overgreb inden for familien.

Det er forstemmende, at en relativ stor andel af de unge giver udtryk for, at mange børn ikke er ønskede og skriver, at børn, der ikke er ønskede, ikke bør fødes.

Det er et vigtigt budskab, at de unge, der selv har været udsat for et overgreb, hvad enten det var fysisk vold eller seksuelle overgreb, ikke forholder sig anderledes til spørgsmålene end de andre unge. De peger i samme omfang som de andre unge på, at overgreb kan skyldes, at forældrene selv er blevet dårligt behandlet i deres barndom, at forældrene ikke magter at have børn, og at et middel til at undgå overgreb inden for familien kunne være forældreopdragelse og især en meget større årvågenhed i barnets omgivelser og vilje og muligheder for tidlig indgriben.

Man får en fornemmelse af, at disse unge nok har fået "skrammer" af de negative oplevelser, men de har bevaret evnen til at forholde sig åbent og reflekterende til det samfund, de er vokset op i.

Perspektiver

I 2004 blev der med støtte fra Helsefonden afholdt en konference, der satte fokus på Regeringens Handlingsplan til bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn. Mange af de overvejelser og anbefalinger, som blev resultatet af konferencen, gælder stadigvæk. Anbefalingerne er også i tråd med det, som de unge selv har foreslået i deres besvarelser, og som vi i uddrag har gengivet bagest i nærværende rapport.

Analyserne af svarene i 9. klasses undersøgelsen i 2002 viste, at den vigtigste risikofaktor for, at et barn bliver udsat for et overgreb, er at vokse op i en socialt belastet familie, hvor forældrene ikke evner at give børnene den fornødne omsorg og beskyttelse. Erfaringer fra landets socialforvaltninger og børneafdelinger er, at det handler om familier, der er præget af social isolation, hvor forældrene ofte har emotionelle og psykosociale vanskeligheder og tillige kan være belastet af misbrugsproblemer. Det samme påpeger de unge i deres besvarelser på, hvorfor nogle børn behandles dårligt af voksne.

Indsatsen mod overgreb mod børn skal primært sørge for, at overgrebet stoppes og gentagelse forhindres. Det fremgår af en række besvarelser i nærværende undersøgelse, at de unge oplever en alt for langsommelig indsats fra omverdenen, og at voksne ikke er tilstrækkeligt opmærksomme på børn, der ikke trives. De unge foreslår, at barnet skal være i centrum for indsatsen, og at familien skal have adgang til professionel støtte og rådgivning.

Børn kan have været kendt i de sociale systemer gennem adskillige år, uden at der er truffet

foranstaltninger, der kunne have forebygget overgrebene. Den sociale indsats over for psykosocialt belastede familier er til tider utilstrækkelig, den indtræffer for sent, og der kan ofte være manglende samarbejde mellem de relevante instanser. Selv om de kommunale sociale myndigheder via underretninger f.eks. fra daginstitutionen er blevet gjort opmærksomme på, at der er tale om et barn med alvorlige trivselsproblemer, medfører dette ikke altid en øget overvågning og indsats over for familien. I deres svar peger de unge tilsvarende på, at andre voksne ofte godt ved, at et barn har problemer, uden at de griber ind.

Det er tidligere påpeget, at der er utilstrækkelig undervisning inden for de pædagogiske fag i seksuallære og i problematikken, overgreb mod børn (Forskningsnetværket om seksuelle overgreb mod børn 2004; Red Barnet 2004). Det indgår i Regeringens handlingsplan at styrke denne undervisning, således at omsorgspersoner omkring børn og unge bedre er i stand til at støtte børn, der er i risiko for overgreb. Tilsvarende anbefaler de unge bl.a. en langt større opmærksomhed i skolerne, blandt andre voksne og hos særlige professionelle såsom psykologer, læger og sundhedsplejersker.

Mange af de unge peger på, at der er utilstrækkelig viden blandt unge om overgreb, og hvordan man undgår dem. De anbefaler derfor undervisning af børn allerede i en tidlig alder. De mener, at viden om, hvad der er normalt og ikke, kan forebygge overgreb. De vil gerne have mere viden om deres egne rettigheder og dermed om retten til respekt og til at sige nej.

I Danmark har der i folkeskolen været pligt til at undervise i seksuallære siden 1970. Aktuelt indgår undervisningen i emnet sundheds- og familiekundskab. Formålet er, angives det, at bidrage til, at eleverne kan tage kritisk stilling og kan handle for at fremme egen og andres sundhed, herunder ansvar i forhold til seksualitet. Målsætningen angives ligeledes at være igennem aktiv læring at styrke børns livsmod og handlekompetence.

Men desværre er indsatsen ofte sporadisk og mangelfuld i forhold til at give børn og unge viden om deres egen seksuelle udvikling og kendskab til risikofaktorer for dårlig trivsel. Undervisningen omhandler i dag først og fremmest information om sikker sex.

Også blandt voksne er der generelt mangelfuld viden om den normale seksuelle udvikling. Det forringer mulighederne for at forstå børns adfærd og for at reagere hensigtsmæssigt på en krænkelse af et barn. Barnets grænser er måske endnu ikke sat, og dets reaktion er præget af en usikkerhed over for egen udvikling og reaktion på seksuelle overgreb.

Barnlig seksualitet er udviklingen af barnets evne til at give sig selv og sin verden betydning i lyset af de relationer, barnet omgives af, dvs. hvordan barnet under sin biologiske modning lærer at skelne mellem lyst og ikke-lyst, frivillighed og tvang. Hos mindreårige børn øges deres korrekte viden om seksualitet med alderen, det gør den ikke i samme grad hos seksuelt misbrugte børn. Overgrebet påvirker barnets forståelse af sig selv og verden.

Det er tidligere påvist, at forebyggelse af voldelig adfærd med fordel kan ske gennem en tidlig undervisningsindsats. Det Kriminalpræventive Råds nylige gennemgang af evidensbaseret

voldsforebyggelse viser således, at undervisning af vordende forældre har effekt¹.

De anbefalinger, som en række af de unge i nærværende undersøgelse har fremsat om forældreundervisning, er således i tråd med denne indsigt i mulighederne for at forebygge, at vold gentages fra generation til generation.

At en del af de unge også anbefaler en større overvågenhed over for "uegnede forældre" og meget tidlig indsats i form af undervisning og psykologbehandling bør også indgå i planlægningen af en effektiv forebyggelse af overgreb mod børn.

Der er oplagte muligheder for at etablere undervisning i forældreskab i forbindelse med de svangreprofylaktiske undersøgelser. Derved kunne vordende forældre være bedre rustet til forældreopgaverne og ikke, som så mange af de unge i denne undersøgelse har påpeget, være magtesløse over for problemer i familien og udvise manglende lydhørhed over for de unge under deres opvækst.

De unge anbefaler også, at børn og unge får let adgang til anonym rådgivning for bedre at kunne tackle deres egne problemer, og for at få støtte når der er alvorlige problemer i familien såsom overgreb og omsorgssvigt. De anbefaler derfor bedre information om tilgængelige hotlines og andre rådgivningsmuligheder.

Forebyggelse af senfølger

Forældre reagerer ofte meget voldsomt på en mistanke om et overgreb på deres barn, hvad enten krænkeren er et barn eller en voksen, og

¹ Charlotte Vincent, Kriminalpræventive Råd; Oplæg på Forskningsnetværkets Konference, Januar 2006

formår derfor ikke at støtte barnet. Tværtimod kan deres reaktion forstærke barnets ængstelse og forvirring. Det er også erfaringen, at forældre kan komme til at sluge al opmærksomheden fra barnet.

Forældre, lærere og omsorgspersoner skal have viden om børns reaktioner på overgreb, således at de kan forholde sig til barnet og give det støtte. Det er erfaringen fra kommunalforvaltninger, at forældre derfor meget tidligt i forløbet skal have tilbudt professionel støtte for hensigtsmæssigt at kunne støtte deres barn.

Der er dog stadigvæk begrænset viden om konsekvenserne for det enkelte barn af seksuelle og fysiske overgreb. Der findes endnu ikke løbsundersøgelser, hvor man har fulgt grupper af børn, der har været udsat for seksuelle eller andre former for overgreb, og hvor man har kunnet analysere karakteren af overgrebene i forhold til barnets udvikling og trivselsproblemer med hensyntagen til andre faktorer.

Hos det misbrugte barn synes seksualiteten at udvikle sig anderledes end hos det ikke-misbrugte barn. For at kunne tyde barnets signaler og hjælpe det, er det nødvendigt at have en indsigt i børns seksualitet. En sådan viden har kun et fåtal af forældre og pædagoger. Der er flere unge, der i nærværende undersøgelse anbefaler mere seksual undervisning, bedre viden og forståelse hos skolelærere og blandt forældre. Deres anbefalinger er i overensstemmelse med de anbefalinger, som blev fremsat på konferencen i 2004 (Forskningsnetværket om seksuelle overgreb mod børn 2004).

En tidlig og afpasset indsats, der omfatter forældrene og evt. søskende, kan medvirke til at forebygge senfølger hos børn og voksne, også i forhold til at videreføre krænkeradfærd.

Omsorgssvigtede og misbrugte børn kan udvise tegn på psykiske forstyrrelser, men det er ikke specifikke symptomer, som gør det muligt at stille diagnosen "omsorgssvigtet eller misbrugt barn". Nogle misbrugte børn får tilsyneladende ingen psykiske problemer og udvikler sig normalt. Men mange misbrugte børn opfatter deres egen trivsel som dårlig, fungerer dårligere socialt end jævnaldrende og får måske behov for professionel støtte og behandling.

Den bestående viden om skadevirkningerne på børn stammer primært fra voksne, der har været udsat for seksuelle overgreb som børn, og som relaterer deres psykiske problemer til et tidligere seksuelt overgreb. Denne viden kan være "skæv", forstået på den måde, at de personer, der som voksne er hårdt belastet af senfølger, ikke nødvendigvis er repræsentative for gruppen i sin helhed. Dertil kommer, at det med seksuelle overgreb er som med alle andre traumatiske hændelser: Det er svært at adskille senfølger af overgrebene fra senfølger fra f.eks. omsorgssvigt og andre negative begivenheder under opvæksten og senere i livet.

Man kan ikke konkludere, at senfølger efter seksuelle overgreb nødvendigvis er proportionale med grovheden af overgrebet. Mange andre forhold får betydning for om overgrebet senere giver problemer eller ej.

Det antages, at relationen mellem barnet og krænkeren, omgivelsernes reaktion, især forældrenes mulighed for at støtte barnet, og en tidlig rådgivning og behandling har betydning for omfanget af senfølger. Børn har tillige forskellig modstandskraft mod belastende oplevelser og reagerer meget forskelligt på samme type overgreb.

Men der er aktuelt utilstrækkelig viden om, hvilken form for indsats, der giver de bedste resultater i den givne situation. Nogle af de unge i nærværende undersøgelse beskriver betydningen af, at de har kunnet få tidlig rådgivning og støtte fra skolelærere eller andre fagpersoner uden for familien, mens andre peger på, at de har haft svært ved at få hjælp, når de allermest havde brug for det.

Der er brug for meget mere viden om den bedst mulige støtte til børn og unge, der er risiko for eller har været udsat for overgreb. Det anbefales derfor at gennemføre interventionsstudier med henblik på at videreudvikle gode standarder for rådgivning, behandling og opfølgning over for barnet, der er misbrugt, og også over for familien, inklusive søskende.

Der er i Danmark underretningspligt til kommunen ved mistanke om omsorgssvigt af børn. Kommunerne har pligt til at tage stilling til, om der er et behandlingsbehov, dvs. en intervention i forhold til barnet og familien, eksempelvis et tilbud om rådgivning og evt. psykologbehandling. Men der er ikke nogen garanti for, at barnet og dets familie bliver vurderet mhp. behandlingsbehov. Det er endvidere langt fra alle kommuner, der kan tilbyde rådgivning og psykologbehandling inden for eget regi. Der er ingen behandlingsgaranti hverken for børn, der har været udsat for seksuelle overgreb, for deres familier, eller for voksne, der lider af senfølger efter seksuelle og andre former for overgreb. Kommunerne skal dog foretage en undersøgelse i henhold til Servicelovens §38, en undersøgelse, der skal klargøre, om barnet har behov for særlig støtte, herunder psykologbehandling.

En række kommuner har etableret en kortvarig psykologbistand via familieafdelingens psyko-

loger, andre kommuner samarbejder med privatpraktiserende psykologer, mens atter andre kommuner ikke har afsat ressourcer til selv at gå videre med en intervention over for barnet og familien. Nogle kommuner har etableret et velfungerende samarbejde med et amtskommunalt rådgivningscenter eller tværfagligt team. Men i mange tilfælde er der lang ventetid på rådgivning og behandling. Der er i de fleste kommuner fortsat et behov for at udvikle og styrke behandlingstilbudet til børn og familier.

Retssager

Der har gennem en længere årrække været en løbende diskussion af henholdsvis retssikkerheden for personer, der er mistænkte for seksuelle krænkelser mod børn, samt de eventuelle skadevoldende virkninger for barnet, hvis det inddrages i en retssag, herunder hvad det har af skadevoldende virkninger, hvis en dom for overgreb medfører, at familien splittes.

Ofte anbefales en udvidet strafamme som middel til at bekæmpe kriminalitet, uden at der er evidens for, at øget straf har nogen effekt.

I sager om vold og seksuelle overgreb mod børn er skadevolderen ikke sjældent en person, der har en nær relation til barnet, og politianmeldelse og senere retssag kan derfor være ekstra belastende for barnet. De unge i undersøgelsen, som anbefaler højere strafammer og tidlig politianmeldelse i tilfælde af overgreb mod unge, refererer oftest til overgreb fra fremmede og ikke til overgreb inden for familien.

Der kan rejses spørgsmål om, hvorvidt en retssag og forudgående politiafhøringer er den rigtige måde at behandle sager om overgreb og misbrug af børn, eller om konfliktråd eller

mægling ikke i højere grad ville være i barnets tarv. Det væsentligste er formentlig, som mange af de unge påpeger, at familierne får hjælp ude fra til at håndtere deres konflikter på en anden måde end gennem vold.

Den fremtidige indsats

Forslag til den fremtidige indsats kan således hente inspiration i de unges udsagn: Forebyggelse af seksuelle overgreb mod børn kan styrkes ved at øge børns og voksnes viden om normal seksualitet, grænseoverskridende adfærd og misbrug - og ved at opprioritere en tidlig indsats over for truede børn.

Børn skal have bedre viden om den normale seksuelle udvikling, om hvad der er tilladeligt, og hvad der kan krænke andre. Seksualundervisningen i skolerne bør derfor styrkes og starte allerede i børnehavealderen. Undervisningen skal indbefatte reglerne om børns rettigheder.

Der skal være ressourcer i kommunerne, blandt sagsbehandlere, men også blandt skolelærere og andre professionelle, til at gennemføre en tidlig og tilstrækkelig indsats over for børn og unge, der er i risiko for overgreb og/eller som har været udsat for overgreb. Der er behov for en øget koordinering af indsatsen internt i kommunerne, og der bør afsættes tilstrækkelige ressourcer til at støtte psykosocialt belastede familier.

Der vil netop ved kommunalreformen være brug for øget videnstilførsel til de kommunale forvaltninger, både hvad angår den generelle børnefaglige indsats og en styrkelse af den tidlige forebyggende indsats over for overgreb og omsorgssvigt af børn.

Der er brug for udvikling af procedurer og systemer samt ekspertise i de relevante faglige grupper, så børnefaglige medarbejdere kan hente rådgivning i børnesager uden for forvaltningen. Servicelovens §37a har regelsat en sådan adgang til rådgivning. Men der er vedvarende et behov for udvikling af ekspertise og videreudvikling af tværfagligt samarbejde omkring det enkelte barn.

Den hurtige indsats er den mest effektive. Her ved er det muligt at undgå de potentielle psykiske skadevirkninger af overgreb. Der skal være lettilgængelig adgang til professionel rådgivning og meget begrænset ventetid vedrørende støtte til barnet og familien. Adgangen til konsultation med de sociale formidlings- og videnscentre kan udbygges.

Der er siden 2002 i tilknytning til Udviklings- og formidlingscentret for børn og unge og på børneafdelingerne på universitetshospitalerne blevet etableret en særlig social- og sundhedsfaglig indsats rettet mod seksuelt misbrugte børn. Der er således i løbet af de seneste år udviklet en eftertragtet kompetence inden for det offentlige system, som kan medvirke til at optimere sagsbehandlingen i kommunerne og støtten til det enkelte barn og familie.

Men der er, som mange af de unge skriver, også brug for ”opdragelse” af og støtte til forældrene, således at de formår at beskytte og hjælpe deres barn. Mange af de unge har indsigt i betydningen af ”nedarvet” vold og mener, at forældrene har brug for redskaber til at løse hjemlige konflikter med andet end vold. Der er således en betydelig andel af de unge i nærværende undersøgelse, der har forklaret voksnes overgreb mod børn som betinget af ”social arv”.

Vi vil afslutte med følgende udsagn fra en af de unge, der deltog i undersøgelsen:

”Jeg tror at hvis man både oplyser endnu mere om at det IKKE er ok at begå vold mod andre vil det blive bedre. Det gælder både børn og voksne . Man skal huske på at nogle voksne er opdraget med at det er ok og slå. Det er ikke ret lang tid siden, at det blev forbudt og slå, og det tager noget tid at ændre et samfund, og den måde man bliver opdraget på. Derfor ser man ikke endnu de helt store forandringer. Man skal også sørge for at børn har nogle ordentlige og snakke med. Man skulle nok gøre mere ud af at søge for at der altid var nogle man kan henvende sig til. På vores skole er det f.eks. kun sundhedsplejersken man kan det med. Jeg ville i hvert fald hverken snakke med vores skoleleder eller skolevejleder om mine problemer. Vi er heldige at vi har en klasselære jeg ville kunne snakke med, men ikke alle er så heldige.”

Referencer

Fergusson, D. M. & Lynskey, M. T. (1997) Physical punishment/maltreatment during childhood and adjustment in young adulthood. *Child Abuse Negl.*, 21, 617-630.

Forskningsnetværket om seksuelle overgreb mod børn (2004). Bekæmpelse af seksuelle overgreb mod børn i Danmark. Hvor langt er vi nået?. Statens Institut for Folkesundhed. København.

Helweg-Larsen, K. & Boving-Larsen, H. (2003) Ethical Issues in Youth Surveys: Potentials for Conducting a National Questionnaire Study on Adolescent Schoolchildren's Sexual Experiences With Adults. *Am J Public Health*, 93, 1878-1882.

Helweg-Larsen, K. & Larsen HB (2006) The prevalence of unwanted and unlawful sexual experiences reported by Danish adolescents: Results from a national youth survey in 2002. *Acta Pædiatrica*, in publishing.

Helweg-Larsen, K., Sundaram, V., Curtis, T. & Larsen, H. B. (2004) The Danish Youth Survey 2002: asking young people about sensitive issues. *Int J Circumpolar Health*, 63 Suppl 2, 147-152.

Justitsministeriet & Socialministeriet (2003). Regeringens handlingsplan om bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn. København.

Larsen HB & Helweg-Larsen, K. (2003) Psykiske problemer hos unge, der har været udsat for seksuelle overgreb. *Nordisk Psykologi*, 55, 79-93.

Lessler, J. T. & O'Reilly, J. M. (1997) Mode of interview and reporting of sensitive issues: design and implementation of audio computer-assisted self-interviewing. *NIDA Res.Monogr*, 167:366-82., 366-382.

Levine, S., Ancill, R. J. & Roberts, A. P. (1989) Assessment of suicide risk by computer-delivered self-rating questionnaire: preliminary findings. *Acta Psychiatr.Scand.*, 80, 216-220.

Minister for Ligestilling (2004). Kønsforskelle i unges udøvelse af vold og udsathed for vold. Bryd tavsheden - sæt grænser. Afdeling for Ligestilling.

Mortensen A, Lindschou Hansen J & Ibfelt EH (2004) . Etniske forskelle i helbred - et tværstudie af unge i Danmark. 2004. Københavns Universitet, Institut for Folkesundhedsvidenskab. Bachelorprojekt 2004.

Pollock, V. E., Briere, J., Schneider, L., Knop, J., Mednick, S. A. & Goodwin, D. W. (1990) Childhood antecedents of antisocial behavior: parental alcoholism and physical abusiveness. *Am J Psychiatry*, 147 (10) 1290-1293.

Red Barnet (2004) Man famler jo i blinde. København.

Sariola, H. & Uutela, A. (1992) The prevalence and context of family violence against children in Finland. *Child Abuse Negl.*, 16, 823-832.

Watson, P. D., Denny, S. J., Adair, V., Ameratunga, S. N., Clark, T. C., Crengle, S. M., Dixon, R. S., Fa'asisila, M., Merry, S. N., Robinson, E. M. & Sporle, A. A. (2001) Adolescents' perceptions of a health survey using multimedia computer-assisted self-administered interview. *Aust.N.Z.J Public.Health.*, 25, 520-524.

Williams, M. L., Freeman, R. C., Bowen, A. M., Zhao, Z., Elwood, W. N., Gordon, C., Young, P., Rusek, R. & Signes, C. A. (2000) A comparison of the reliability of self-reported drug use and sexual behaviors using computer-assisted versus face-to-face interviewing. *AIDS Educ.Prev.*, 12, 199-213

Udvalgte svar på spørgsmålet: ” Hvad mener du er de vigtigste årsager til, at nogle børn bliver behandlet dårligt af voksne?”

Nedenstående eksempler på de unges svar er gengivet direkte uden korrektioner af sprog eller stavning.

- Afmagt af de voksende
Gid folk der ikke overholder børns rettigheder blev spæret inde!

Det er aldrig barnets eller den unges skyld.
Årsagen er afmagt fra forældrenes eller anden voksens side, denne afmagt skal den voksne arbejde med i stedet for at lade det gå ud over nogle der er forsvarsløse.

Det være fordi de ikke lide barnet eller hvis det er et uønsket barn. Det kan også være fordi at barnet har lavet mange dumheder, eller fejl der har gjort forældrene kede af det eller sure.! En anden grund kunne være hvis de selv blev behandlet dårligt da de var yngre.. Så de gjorde det samme mod deres børn, det er den grund jeg mest tror på, at de behandler børn som de selv er blevet behandlet...!!!

Det kan være svært at sige, men hovedårsagen må være at der er noget galt i forældrenes eller de andre voksnes hoveder. Måske har de selv været ude for noget lignende som børn og kender ikke til andet. Alligevel er der ingen normale voksne der slår på børn. Lige gyldigt hvad barnet har gjort så har det ikke fortjent at blive slået. Eller behandlet på nogen anden nedværdigende måde. Børn er også mennesker og selv om de har gjort noget dumt, bør man ikke gøre

det. Der må være andre måder. Ord kan gøre meget og de kan være nok til at få et barn til at forstå at det skal det ikke gøre igen!

- Umiddelbart tror jeg, at de børn, som bliver udsat for vold eller på anden vis bliver behandlet dårligt, har forældre som ikke fungerer helt optimalt. Måske har forældrene selv haft lignende problemer i barndommen(evt. med hensyn til vold) og ser det måske som en nødvendighed at slå barnet (- det er den opdragelse de kender til...) . Ligeledes ser man ofte i de muslimske familier, at mange børn bliver opdraget med vold. Dette tror jeg skyldes, at det er den opdragelse man bruger i de Mellemøstlige lande - og dermed er det en form for "vane". Det kan dog heller ikke udelukkes at nogle børn er meget svære at styre, og dermed bruger forældrene disse hårde - men forkerte - midler som fx. vold. I det hele taget tror jeg at de voksne selv mangler indhold i deres liv, og dermed får de måske stillet deres lyster via barnet(måske lider de af mindreværkskomplekser osv.)

Jeg tror at årsagen til at forældre behandler deres børn dårligt er måske at de har nogle problemer og så afreagerer de ved at lade deres spændinger gå ud over børnene. Måske er de selv blevet slået som barn og så ved de ikke hvad der er rigtigt og forkert! Det kan også være at de måske hele deres liv har været forkælet og altid har fået ret hver gang der var nogle diskussioner eller lignende og så kan de ikke tåle at nogen siger dem i mod så de ikke får ret...!!

En anden grund til at voksne behandler deres børn dårligt tror jeg kunne være at de voksne

Altså jeg tror nok at folk fejler noget oppe i hovedet. Mine forældre har det meget svært at tilpasse sig det danske miljø og jeg er jo en del af det danske miljø. Jeg har mange konflikter med mine forældre, da jeg ikke tier stille før jeg får dem til at forstå hvorfor jeg vil nogle bestemte ting og mine forældre har lært af deres forældre, at det er de voksne der taler og børn tier stille, da jeg ikke tier stille før jeg får dem til at forstå hvorfor jeg vil nogle bestemte ting og mine forældre har lært af deres forældre, at det er de voksne der taler og børn tier stille, de har lært at hvis børn er blevet frække, så er det er godt løsning at give dem en på hovedet eller en omgang tæsk, så det ikke gentager det næste gang. jeg hader mine forældre!!!!!!

Jeg tror at voksne som begår vold mod deres egne børn eller andre børn, ikke selv ved bedre. De er sikkert selv blevet slået som barn og tror at det er det rigtige at gøre. Det giver dem selvfølgelig ikke ret til at slå deres børn eller behandle dem dårligt. **MAN SKAL HAVE RESPEKT FOR ANDRE MENNESKER!!!:-)**

Det er nok mest vist en af forældrene er en drunker, så kan der god være problemer i hjemmet, fordi hvedkommende er fuld, og kan ikke styre sig selv. Det kan selvfølgelig også godt være at det er på grund af stofmisbrug eller anden form for påvirkning. Nogle forældre er bare alt for ligeglade med hvad deres børn laver, "dårlig opdragelse" og giver dem for mange muligheder, og lære dem ikke hvad der er rigtig og forkert.

- at de voksne ikke forstår at udfylde deres rolle som forældre ordentlig og derfor ikke kan regne med at deres børn vil få det lært. jeg mener

måske har et alkoholproblem. Nogle mennesker bliver jo voldelige når de bliver fulde!!

ligeledes at det er vigtigt med respekt fra begge Voksne burde være "voksne" nok til at klare problemerne på en fornuftig måde.

Hvis barnet/børnene har gjort noget dumt så ved forældrene ikke hvad de skal gøre udover at hidse sig op og skælde ud. jeg har lært af min far at man skal snakke om tingene og forholde sig til sandheden så er det lettere at forklare/tale om det er også det der gør at jeg har det så godt med min far og vi skændes aldrig. det er en ting alle forældre kunne lære noget af !!!!

Jeg mener at voksne slår børn fordi de føler at de er magtesløse, og ellers ikke ved hvad de skal gøre. Måske er det også fordi at de selv er blevet slået som børn og derfor tror at det er den bedste måde at opdrage børn på, og give dem disciplin. Det kan dog omvendt også betyde at de bestemmer sig for med sikkerhed aldrig at udøve vold mod deres børn, fordi de selv ved hvor ubehageligt det er, og at der findes mange andre bedre måder at opdrage børn på.

jeg tror at forældre der selv har haft en hård barndom, måske er blevet slået, eller har været udsat for overgreb, ikke rigtig ved hvordan man egentligt opdrager sit eget barn rigtigt. Og derfor kan komme til at overreagere i situationer, hvor der bliver diskuteret. Nogle voksne kan også virke meget dominerende, og tror måske at de skal have hele styringen, og børnenes meninger og holdninger ikke spiller ind. jeg tror også at årsagen godt kan være, hvis den voksne ikke har det godt på sin arbejdsplads, bliver underkuet, eller set meget ned på. det kan gøre at den voksne samler det inde i sig selv fordi

det kommer fra andre voksne, og så lader det gå ud over deres børn når de kommer hjem (for hjemme, er det dem der styrer, dem er har overblikket.) fks: ved at virke meget negativ, skælde ud, og i værste tilfælde, afreagere på børnene, både fysisk og psykisk,

Manglende forståelse af børnene og deres problemer. Voksne idag har ikke den tålmodighed og livserfaring der skal til for at opdrage et barn ordentligt. Det handler også meget om ansvar. Hvis de voksne ikke føler et ansvar for barnet vil de heller ikke kunne behandle det ordentligt. En anden grund kan være at børnene som helt små ikke er blevet opdraget ordentligt, så de ikke ved hvordan de skal opføre sig. Dette kan måske frustrere forældrene. Det kan også have noget med vores samfund at gøre. Idag er der ikke mange voksne, der ved hvordan de skal gribe denne opgave an og vælger så den nemme løsning med at kue barnet.

Måske er det fordi, at forældrene har haft en dårlig barndom, eller fordi, de er vokset op uden kærlig omsorg. Det kan måske også være fordi, at han/hun/eleven er dårlig i skolen, eller har problemer andet steds. Hvis det nu er en 1. generationsindvandrer der kun har levet i Danmark i 3 måneder, og kommer hjem og siger at han har været grov over for en anden elev og det så fortsætter, det kan måske forårsage problemer i familien. Eller hvis han/hun begynder at hænge ud på gadehjørner eller i bander, og begår indbrud, stjæler biler. Det mener jeg at det måske kan være årsagen til. Programmet : "Drengene fra Volsmose", var jo et godt eksempel på hvordan drenge der kommer direkte fra en anden kultur og ryger direkte ind i Danmarks kultur, hvordan de bliver. Amer gjorde jo et stort indtryk på mig, men bare det at det lykkedes ham at få et arbejde og gøre noget ud af det, er jo godt!

der kan og er ikke nogen grund til at børn bliver slået.... sådan kan voksne ikke behandle børn på.. der må være andre måder man kan straffe børn på end at gøre dem ondt! Hvis det er forældrene der slår deres børn er det forældrene der har et problem og ikke børnene! Det er trods alt dem der har valgt at få børn... så det er da også dem der skal passe på og opdrage deres børn så børnene kan leve i et "normalt" samfund!

Jeg tror, at grunden til at nogle børn bliver behandlet dårligt af deres forældre er, at forældrene i bund og grund ikke har opdraget deres børn særlig godt. Med det mener jeg at børnen, fra de var helt små af, fået deres vilje og måske i sidste ende haft nogle "useriøse" forældre, der ikke har været klar over, hvad det ville sige, at blive forældre og ansvarlig overfor et nyfødt menneske. Det kommer så senere til udtryk ved, at barnet bliver en "bølle", der ikke hører efter, eller som behandler sin omgangskreds dårligt. Forældrene får så det indtryk at vold og "klap i måsen" er den eneste løsning på barnets problem. En anden ting, jeg kunne forestille mig sker, er hvis forældrene ligger et for hårdt pres på barnet (nogle ting forældrene forventer, barnet lever op til: karakter). Hvis barnet derimod er dårlig i skolen og ikke kommer hjem med de såkaldte "ønskekarakter" bliver forældrene skuffede og straffer barnet... måske ved vold.

Det kan skyldes at den voksne selv er blevet hånet på arbejde, hos venner eller af familie, den vrede over at den voksne er blevet hånet - kommer til at gå ud over et barn. Det kunne også være pga. at den voksne har et misbrug (Alkohol, Stoffer el. lign.), som gør at den voksne gør ting som han/hun ikke ville gøre ellers. Det at barnet er blevet behandlet dårligt kunne også skyldes at den voksne - dengang da han

var barn har været udsat for noget lignende, han kan påføre dette på barnet, da han ikke vil være den eneste der har været ude for det. Men det kunne også skyldes at den voksne tror det er normalt at blive behandlet sådan. Endeligt kunne det også være den voksnes magtmissbrug, han vil have respekt - hvis barnet svarer ham igen, modsiger ham eller bare opfører sig tosset, bliver han sur og skal vise sig (hvis der er venner til stede vil han ikke tabe ansigt til dem - og derfor gør det måske ekstra hårdt).

Jeg tror også. nogen gange det er børnene der gør noget galt. men det siger de bare ikke, vis der er en voksen der spørger hvorfor du har et blåt øje eller andre mærker på din krop. fordi det er jo nærmere af skyde skylden på de sine forældre. men jeg tror også det har noget at gøre med at der er alt for meget stres på forældres arbejdsplads. nu har jeg en far der lige har skiftet job og han er aldrig sur mere og der skal meget til at gøre ham sur. men min mor er på en arbejdsplads hvor der er meget og laver hele tiden og hun påtager sig meget arbejde så hun ikke skulle. hun er meget nem at gøre sur og har ingen overskud til noget når hun kommer hjem fra arbejde...

- det er nok fordi at forældrene selv har været ude for vold i sin egen barndom.. og de er nok også fordi at forældrene har haft en dårlig dag på arbejde og så kan de godt blive lidt mere sur og så lader de det gå ud over deres bare eller børn.. og hvis de ikke har haft nogen og skælde ud på i lang tid og så hvis de bare gør en dårlig ting så bliver forældrene meget sure..

De fleste er nok selv skyld i at de bliver behandlet dårligt hvis de nu havde gjort noget ond mod forældre eller havde skuffet dem meget over noget de havde gjort. Men man kan jo aldrig vide hvornår de bliver behandlet dårligt og

hvor slemt det vil være....Men nogen gange bliver børnene også behandlet dårligt hvis forældrene skal af med noget af deres vrede som de har over noget...

De vigtigste årsager er nok at der idag er mange børn der gør noget som de ikke må og at de voksne derfor ikke ved hvad de skal stille op med børnene. derfor bliver de voksne voldige mod deres børn. der er også nogle voksne som selv blev slået eller behandlet dårligt da de var børn og derfor behandler de også deres børn sådan da de tror at det er det rigtige at gøre. det er svært for nogle voksne hvis de har et meget umuligt barn at vide hvad de skal stille op med dem og derfor bliver vold ofte det de yder mod deres børn fordi de ikke rigtig kan finde ud af at tackle problemet.

- det kan være at forældrene drikker, hvilket kan give store problemer i hjemmet. men nu skal vi jo heller ikke gøre børn/unge hellige, jeg ser nogen gange grund til at forældrene må gribe ind fordi de simpelthen ikke kan finde ud af at opføre sig anstændigt. et andet stort problem kan være at forældrene sætter mere lid i deres job end de gør til børnene. det kan få børnene til at føle sig udenfor og gøre dem usikre når de er sammen med deres forældre, man kan simpelthen føle at man ikke betyder noget for dem. en helt 3. grund kunne være et dødsfald i familien som man ikke rigtig kan snakke om med sine forældre, min farmor er lige død og det tog hårdt på min far, og det gør at jeg ikke rigtigt kan snakke med min far om problemet. det var sådan set det jeg havde at tilbyde med. så vil jeg sige mange tak for at i vil lave en sådan undersøgelse om de unge i DK og jeg håber at i kan gøre en forskel. good luck!!!

Jeg tror at børn bliver behandlet dårligt af voksne, fordi de måske er lidt usikre over hvordan

de skal håndtere en bestemt situation. Altså de voksne. Det kan være at de voksne har været ude for noget i deres liv, som gøre at de behandler andre, som de selv blev behandlet. Altså deres opvækst kan have påvirket dem. Nogen gange kan det være fordi de voksne og børnene misforstår hinanden, og så opstår der en konflikt, som måske slet ikke burde være der.

- ja, hvis det fx er forældre der er alkoholikere, så skal der ikke så meget til før de bliver irriteret. Det ser man ofte i byen, hvis de har deres børn med, og de vil have noget... i fx supermarkedet. Det kan være en småting som en mælkesnitte. Så oplever jeg nogen gange at forældrene begynder at råbe op. For almindelige mennesker er det ikke til at forstå, at de ikke kan give deres barn en mælkesnitte, når bruger de fleste af deres penge på alkohol. Det er jo ikke kun en mælkesnitte. men hvis barnet fx mangler en ny cykel, ja så kan det heller ikke lade sig gøre. Det er ting man oplever i dagligdagen. Andre grunde sker jo for det meste i hjemmet, og det kan vi jo ikke følge med i.

Grunden til at der er nogen børn der bliver behandlet dårligt af voksne tror jeg er at de voksne som gør det måske selv har en eller anden form for problemer eller selv er blevet behandlet dårligt af deres forældre måske fordi at de selv har brug for noget hjælp eventuelt terapi. Så er der selvfølgelig også nogen forældre der bare er ledede måske er barnet heller ikke til at styre så der ikke er andet at gøre jeg siger ikke at vold er ok men hvis barnet ikke kan indordne sig under de regler der er imens de bor hjemme så må de leve med at blive behandlet dårligt. Men det dumme man kan gøre er at melde det for myndighederne de tar alt så overdrevet for eksempel denne test fordi man

siger man har haft sex med en over 18 skal det straks være ens far eller pedagog!

Hvis de unge eller de voksne ikke kan finde ud af at snakke om tingene. Det er vigtigt at opdrage sine børn til at kunne snakke om tingene, ellers tror jeg også de kan tye til vold i nogle situationer hvor der opstår uenighed mellem to parter. Man skal for den sags skyld også stole på hinanden, give hinanden et ansvar. Jeg tror, at hvis mine forældre aldrig gav mig ansvar eller ikke stoledede på mig - ville jeg føle mig uretfærdigt behandlet.

En af mine veninder lægger altid op til noget seksuelt med voksne. (hun er 15 år...) Nogen gange har hun fået noget ud af det, men som regel bliver hun behandlet dårligt fordi hun fuldstændig har misforstået et eller andet... Hvis et barn er ude i noget lort med stoffer, kriminalitet eller noget andet i den retning er det klart at voksne behandler barnet dårligt... Det kan man jo ikke have som forælder! Jeg er aldrig blevet behandlet dårligt af nogen voksne, kun på mit gamle arbejde fordi jeg var hjælpepige og de voksne derinde kunne lide at nedgøre mig. Men jeg har skiftet arbejde siden...

At de voksne selv er blevet behandlet dårligt der hjemme, måske slået. det kan også være at de voksne har meget travlt og har egentligt slet ikke tid til at have et barn, har ikke kærlighed og tid nok til overs. eller fordi de fik barnet alt for tidligt. Barnet kan også være meget besværligt og så kan de voksne ikke komme på andre udveje end at behandle barnet dårligt. jeg synes det kan være så mange ting.

- det er mangel på respekt fra begge parter og dårlig forberedelse fra de voksne, de var ikke klar til at få børn.

- det kunne jo eventuelt være pga. hvis forældre selv har oplevet denne form for vold da disse var børn?

Nogle af de vigtigste årsager er at forældrene gerne vil have magten over deres børn, og når børnene bliver ældre og begynder at løsrive sig, så har de svært ved at få magt over deres børn, og derfor slår. Magt tror jeg i hvert fald er en af grundene til at forældre slår deres børn, også når børnene er små.

Jeg mener at det er de voksne der har et problem. Måske er de selv blevet slået som børn eller også ved de ikke hvordan de ellers skal komme af med deres aggressioner. Hvis deres barn f.eks. er kommet for sent hjem, så ved de måske ikke hvordan de skal forklare barnet at det er forkert og så slår de. Forældre der har den tendens skulle måske komme på et eller andet kursus for hvordan man bedre kan omgås problemer!

Det kan evt. være, hvis forældrene er blevet skilt, eller hvis de skændes. Når voksne selv bliver behandlet dårligt, smitter det ofte af på deres omgivelser, og derved også på børnene. Dette er ikke særligt godt, for det samme kan ske for deres børn, og deres børnebørn, osv. Det er vigtigt at man behandler børn ordentligt, da det er dem, som skal føre vores samfund videre.

Forældrene kan måske ikke finde en anden måde at få barnet til at gøre som de siger. Eller måske kan de ikke styre deres temperament. I mit tilfælde fordi min stedfar ikke kan klare at jeg, steddatteren, svarer igen. Der sker ikke noget når det er hans egen datter der siger noget. Det er kun min mor og jeg. Han tror at han ved at slå os, får magt. (respekt)

Det forekommer nok mest hvis de voksne selv har været udsat for vold i deres barndom. Eller hvis de ikke har ønsket at få børn, og så har fået dem alligevel.

Børnene opfylder ikke de voksnes krav og forventninger. Forældre vil gerne have at deres børn ligner dem, så de kan let blive skuffede, når barnet/den unge ikke opfører sig efter deres mening.

Jeg tror det er fordi, børnene opfører sig ufor-skammet, eller måske er fuldstændig ligeglad med sine forældre, deres regler og deres omsorg. Det tror jeg gør forældrene meget fortvivlede og forlegne. Det kan måske til tider gøre forældrene så fortvivlede/desperate at de ikke ved hvad de skal gøre og handler overilet. Med grove ord eller fysisk vold. Hvilket jo ikke er godt for nogen...

Jeg mener klart, at den væsentligste grund til at børn bliver behandlet dårligt af voksne, er de voksne selv. Det bliver en ond cirkel, hvor den voksne selv er blevet behandlet dårligt som barn, højst sandsynligt fordi en anden voksen er blevet behandlet dårligt o.s.v. På den måde går den dårlige behandling hele tiden i arv.

Hvis det handler om små børn, er det vel pga. manglende kærlighed fra forældrene. Forældrene har måske slet ikke været klar over det ansvar der ligger i at have et barn. Er børnene derimod ældre mener jeg at der ofte kan være en sammenhæng mellem opdragelsen af barnet (teenageren), og barnets egen psyke. Er man blevet kuert og latterliggjort igennem hele livet, har man også et lavt selvværd, hvilket også kan være en grund til at voksne behandler barnet respektløst. Der er vel også nogle forældre der selv har psykiske problemer, og lader det gå ud over deres barn.

- det er virkelig dårligt af voksne at behandle børn på den måde altså hvis en voksen ikke kan tage et ansvar så må personen lade være med at hente børn det er min mening. det kan være forældrene er alkoholikere, deprimeret eller har nogle problemer som de ikke kan klare også går det ud over børnene det er virkelig dårligt.

- der kan være problemer i hjemmet. moren eller faren kan være alkoholiker. det kunne være at forældrene er for unge til at få børn det. Måske har forældrene haft en dårlig barndom eller lignende. Problemerne kan jo også komme efter flere år, man kan have god barndom men pludselig få en dårlig ungdom. Det kan være hvis faren eller moren ikke har været det for dem når de har brug for dem, så kan der nemlig opstå problemer. Jeg synes det er lidt svært at sidde at beskrive det på computeren, så mine svar er ikke helt detaljeret. Håber i kan bruge det.

Jeg tror at de selv har været skyld i det af og til, men andre gange kan det være på grund af den voksne, hvis han/hun er beruset eller i det hele taget har en voldelig måde at være på. Der er jo også nogen der mener at børn af og til skal slåes. Jeg kan ikke følge deres tankegang, men det er der jo ikke noget at gøre ved. Egentlig holder jeg mest på de sidste ting jeg skrev, for jeg mener ikke det er rimeligt at slå i alle tilfælde, men som sagt er der jo forskellige meninger om dét blandt børn og voksne.

Jeg tror en grund til det kan være at ens forældre (hvis det er dem der yder vold mod en) selv er blevet mishandlet, eller ignoreret som barn. Det kan også være at barnet virkelig har fortjent en lærestreg (en lille en i nummeren). Måske har forældrene nogle aggresioner de skal ud med. og så lader det gå ud over børnene (hvilket jeg syntes er forkert). De aggresio-

ner kan jo komme fra flere ting, måske har de ikke penge nok (det forekommer nok ikke så tit i Danmark), måske har der lige været et dødsfald i familien eller også har forældrene det ikke så godt i deres sociale venne-kreds og bliver aggressive over det. Det var min mening om jeres spørgsmål, jeg håber ikke jeg har fejlfortolket spørgsmålet. God fornøjelse med jeres undersøgelse :)

At forældrene har dårlig økonomi, deres omgangs ikke er i tåp. Og at de måske bliver "mobbet" af deres jævnaldrene. Og at det så på den måde går ud over børnene i sidste ende. Eller hvis forældrene "i mit tilfælde var det min far. Han kunne ofte være sur fra arbejdet når han kom hjem. Og hvis der så blev ballade mellem mig og min lillesøster. Så gjorde det ikke sagen bedre. Nu bor jeg i familiepleje og har gjort det i ca. 2 år nu. Og der har jeg det udmærket. "Det er heller ikke altid nemt der" Men der går det iværtigfalde meget bedre end det gjorde hjemme hos min far.

Voksne sætter sig ikke ind i hvilke problemer de unge har... personligt interesserer mine familie ikke sig for min hverdag eller hvordan jeg har det - de har nok i deres egne problemer... derfor bor jeg ikke hjemme lige for øjeblikket - i stedet for hos en klassekammerat... jeg er på nippet til at flytte på en ungdomspension, men har ikke taget en endelig beslutning endnu... - det er virkelig svært... jeg trives ikke hjemme... kan ikke have nogen venner eller lignende med hjemme... mine forældre er voldelige og skændtes meget og det går ud over min søster og jeg... min storesøster har været nøjagtig det samme igennem... min klasselærer har været og er stadig min bedste støtte... jeg taler tit med hende om mine problemer og hun er en god støtte for mig... jeg er forarget over at nogen aldrig før har undret sig over hvad der

foregik hjemme, selv om mange af tingene foregår inde for hjemmets fire vægge... mange unge har brug for hjælp, og havde jeg ikke i ottende klasse fået den hjælp, tror jeg det var gået meget bedre

Jeg tror at det er voksne der har problemer med at holde styr på tilværelsen og andre problemer i livet. Derfor bliver de nød til at lave noget fysisk for at komme det psykiske til livs.

Det ved jeg ikke, men hvis de voksne ikke behandler deres børn ordentlig er de enten ikke klar til eller egnet til at have børn.

Det er fordi at de voksne ofte selv er blevet behandlet dårligt

Jeg tror at når de voksne som skader deres børn/barn, slår dem/det, skyldes det at de føler en utrolig magtesløshed - det kunne være et barn, der skriger, råber og kun er trodsig, hvilket er yderst nedbrydende og frygteligt for forældre der kun elsker deres børn og vil dem deres bedste, forældrene vil være tilladelige til at bruge andre metoder for at få deres barn til at tie stille. Jeg tror, og regner med at de gør det af kærlighed til barnet - et evigt grædende barn er frygteligt.

Det har nok noget at gøre med dårlig opdragelse fra forældrenes side.. De var måske oplevet noget negativt i deres barndom, også sidder det fast, også har de ligesom taget skade af at enden moren el. faderen er blevet slået da de var barn.. Og på den måde kan det give konflikter videre hen i livet også gå ud over deres egen børn.. Det er trist, men sådan er der desværre nogle der har det!! Barnet kan også vores social belastede. Og derfor være svær at have i hjemmet.. Men "æblet falder sjældent langt fra stammen" ... Det var sådan set alt hvad jeg

havde.. Jeg vil lige rose jer fra "Folkesundhed" og sige at det er en rigtig god måde i laver disse undersøgelser på...Det tror jeg få de unge til at ville svare på det mere personlige..Rigtig fedt.. Håber i kan bruge mine svar til noget fornuftigt

De fleste børn får enten skældud eller tæsk af deres forældre fordi deres kultur er hård og at de måske har brudt nogle regler. Børn der bliver behandlet dårligt kan skyldes pga. de har et dårligt forhold med forældrene. Når man gør noget forkert synes jeg at det er fair at man får skældud, men jeg er imod brug af vold mod børn og at de lukker børnene udenfor i deres forhold. Nogle gange vil de voksne slet ikke høre på hvad børnene har at sige, nogle voksne mener at de altid har ret og at børnene ikke har noget at sige. Det kan jeg ikke lide, de voksne skal altid give tid til at høre på børnene. Det er min mening!!!!

Årsagerne til, at nogle børn bliver behandlet dårligt af voksne, kan være fordi at de voksne som barn selv har haft dårlige oplevelser med vold. Det kan være fordi at de voksne/forældrene er stressede og det går dårligt mellem de voksne (sexuelt eller socialt) og så går det ud over børnene... Det kan være hvis barnet er ude i problemer pga. venner.. Altså med alkohol, bander, stoffer osv.

Jeg mener, at vold mod børn burde stoppes. Hvis forældre ikke kan holde fingrene fra deres børn, så burde de slet ikke have nogen. Jeg vil tro og har hørt, at det kan have meget alvorlige konsekvenser for børn, som er blevet slået, så derfor bør de tvangsfjernes, da de som regel slet ikke har gjort noget. Det samme gælder "psykisk terror". Man bør slet ikke behandle sine børn dårligt. Hverken slå, se ned på dem eller plage dem psykisk. Som forældre har man selv

valgt, at man ville have børn. Derfor har man også et vist ansvar overfor dem - ellers er der jo noget der hedder fri abort i Danmark. Derfor: Man skal behandle sine børn godt, da det har meget at sige i deres fremtid.

Det er utroligt vigtigt at voksne og børn her det godt med hinanden. Det er jo også det bedste hvis voksne og børn kan tale om hvis at der er nogle problemer, det har da været fint nok at besvar de spørgsmål. Jeg syntes også at det er fint at hvis der er noget man ikke vil svare på at så lader man bare være.

I mit tilfælde føler jeg ikke at mine forældre viser interesse for mig. De skælder kun ud og brokker sig over det jeg gør forkert, men kan ikke rose, hvis man har gjort noget godt. Vi taler aldrig sammen og de spørger aldrig hvordan jeg har det. Det går én på psykisk og det opfatter jeg også som dårlig behandling og som en misforståelse af forældrerollen.

Jeg ved ikke helt hvad grunden er men det kan være mange ting, stoffer alkohol...hvem ved eller bare dårligt sammenvær mellem familien, eller nogen familie medlemmer. Jeg tror mere det har noget at gøre med hvordan man også selv er som person, ikke at det er skyld i tingene. men hvis man er meget indelukket og f.eks. er blevet slået jamen så siger man det ikke til nogen...og så bliver personerne bare ved...men jeg tror personligt at der er noget galt psykisk med de folk som skader andre på nogen måde...de kan ikke være helt normale det ved jeg bare fra mig selv...men sådan er livet, alt kan ikke være en dans på roser...

Det er fordi at de voksne ikke har ret meget tid til deres børn, eller også fordi de er stresset... eller fordi børnene ganske enkelt er uønsket

Jeg tror at problemet er at mange voksne har et problem med alkohol eller andre ting og derfor kan det gå udover andre mennesker og tit børn. Jeg håber ikke folk slår deres børn for at få respekt. Jeg mener selv at man skal snakke om problemet istedet. Hvis man ikke passer på og for meldt det til politiet så sker det bare flere gange og til sidst sker der måske noget værre.... Jeg har ikke selv oplevet det så slemt men jeg kender da følelsen ved at få en bag i eller noget andet.. Det tror jeg NOGLE børn har godt af men ikke alle. Jeg synes man skal snakke om det og se hvad man så for ud af det .. En af mine venner har engang fået tæsk af sin far.. Han lignede en død muldvarp da han kom hjem til mig.. han blev meldt til politiet af min far.... Han er ude igen og gør det aldrig mere.. Jeg håber det var svar nok for jer....

Hvis børn bliver slået eller på anden måde behandlet dårligt af deres forældre, tror jeg først og fremmest at det er fordi at der er noget galt med forældrene. Det kan være fordi at de drikker, eller på anden måde er påvirket af noget. Det kan også være fordi at forældrene selv er blevet behandlet dårligt da de var børn, og så for at bekræfte for sig selv at det ikke var dem der var noget galt med, er de selv onde mod et barn. Jeg har skrevet forældrene, men det kunne jo også være andre voksne der har kontakt til børnene, som f.eks. pædagoger og skolelærere. Hvis det er tilfældet, er det nok ikke fordi at de er påvirket af alkohol eller lignende, for så ville de nok ikke have et arbejde.

- at det hjælper at snakke om tingene. En anden grund til at voksne behandler deres børn dårligt kan være, at de har det dårligt med sig selv og lader det gå ud over andre. Nogle voksne burde måske gå Det kan skyldes at forældrene selv er blevet opdraget med vold, eller at de mener at det er den eneste rigtige måde at

straffe børnene på. Nogle mener at de skal straffes, ved form af vold andre mener til psykolog og få snakket om deres problemer, det kan jo nærmest skyldes hvad som helst.

Jeg tror det er fordi at nogle voksne er mega meget magtsyge! og når de så ikke kan håne nogle på deres egen alder går det ud over de børn, som de jo egentligt selv har skabt! Jeg mener også at børnene skal fjerens fra forældrene hvis de bliver mishandlet, og forældrene bliver kede af det, ligesom børnene men på det lange sigt tror jeg både børn og voksne bliver glade for det! børnen bliver sikkert gladere for det i det lange løb..... De bliver jo trods alt også voksende på et tidspunkt...og får at de skal behandle deres børn ordenligt, skal de også selv have en god barndom!

Grunden til at nogle børn bliver behandlet dårligt af voksne mennesker, mener jeg i de fleste tilfælde ikke har noget med barnet at gøre. Jeg mener at den voksne, har en form for psykisk sygdom, enten nogle ubehagelige minder, fra da personen selv var barn. Måske er den voksne selv blevet slået som lille og selvom han/hun ikke ønsker at gøre sit eget barn ondt, så spiller minderne om den forfærdelige barndom alligevel en rolle, som gør at den voksne kommer til at gøre sit eget barn ondt, præcis som den voksne kender til. Men sådan foregår

det jo kun i nogle af tilfældene, jeg mener blandt andet at man skal gøre alt for at hjælpe disse børn, som på den ene eller anden måde bliver udsat for vold...derfor synes jeg også det er en rigtig god ide med denne test..

jeg tror at det er når forældrene bliver skilt eller når mor eller far dør. Så begynder nogle forældre at drikke for at glemme det og nogle lader det gå ud over børnene.

Hvis de gør noget der er imod reglerne i huset kan man godt blive skældt ud. Men i min familie snakker vi meget om tingene, min far har altid siddet og snakket med mig og min lillebror om tingene. Der har ikke været vold i mit liv, men jeg synes at der er nogle personer der går meget i mod deres forældre dem synes jeg godt at forældrene kan blive sure på. Jeg synes at den måde min forældre opdrager os er en meget god måde.

Det er måske hvis forældrene ikke respekterer deres børn eller mener at de ikke kan skælde ud på nogen anden måde end at slå dem...? Jeg synes det er forfærdeligt at forældrene slår børnene, og det burde stoppes.

Udvalgte besvarelser på spørgsmålet: ” Hvordan mener du selv, at børn bedst beskyttes mod overgreb og vold?

Jeg synes at børn beskyttes bedst mod vold hvis der ikke var nogen der lavede vold.

Det er lidt svært at sige, for man kan være uheldig og blive født ind i en dårlig familie, og det opdages jo ikke altid!! Men man skal vel bare opfordre, som man også gør idag, børn til at tilkalde hjælp, fx børnetlf. Også ovre i skolen skulle de lære hvad der er rigtigt og forkert, og om deres rettigheder!!

- at man giver forældre kursus i hvordan de skal opdrage børnene. Forældre truer tit til vold hvis de ikke har andre valgmuligheder eller deres tålmodighed er brugt op. En anden mulighed kan være at de i deres egen barndom er blevet opdraget på denne måde. Det er også vigtigt at vi får en dialog i gang om dette emne, da den største fare er hvis det går hen og bliver tabu. At man fortæller børn og unge hvordan de skal forholde sig og hvem de skal kontakte hvis uheldet er ude.

Hvis børnene finder ud af deres forældre er voldelig anlagt skal de søge hen til nogle andre voksne som barnet er tæt tilknyttet til, så de eventuelt kunne hjælpe dem ud af problemet.

Jeg tror at børn bedst bliver beskyttet hvis de har en at tale med om deres problemer. Måske en voksen som kan håndtere problemerne. Det kunne jo være klasselæren.

Hvis børnene har sagt det til skolen eller en anden form for voksen, så skal den voksen kontakte kommunen, og så skal barnet måske anbringes på et børnehjem eller en hos nogle plejeforældre! Eller skal man snakke med forældrene og få dem i behandling eller et eller andet, også kan det være at forældrene skifter karakter, men det er jo ikke sikkert!!

De skal anmelde det til politiet eller snakke med en psykolog om det

- at man måske skulle fortælle selv små børn (måske helt nede i 2-3 klasse) om seksuelle handlinger fra enten mor eller far, men ikke så de misforstår. Også lære dem om at tale ligeud.

Børn skal have at vide at det er forkert at blive behandlet dårligt, så de ved hvis nu der skulle ske vold mod dem der hjemme ,så ved de det er forkert, også tror jeg at de vil henvende sig til en de har tillid til

- de skal være i et trygt hjem hvor vold og druk ikke er en del af hverdagen

De kan gå til en god ven eller lærer og snakke om problemet, eller opsøge en tlf linje hvor de kan tale med nogle ældre personer om deres problem. Men det er vigtigt at de snakker med nogen om det inden det går helt galt

At man fortager sådan nogle test's som dem her. for her kan man få lov at fortælle om sine inderste tanker

Jeg synes at børn som blev overfaldt skulle fjernes fra hjemmet, indtil personen som havde udøvet vold mod barnet, havde lært hvilken skade han/hun havde gjort.

- det kræver ærlighed og mod, og det er der ikke alle der har, så man skulle måske have mere opsyn med hjemmene og lave nogle klubber som børnene kan henvende sig til anonymt og anmelde forældrene.

Man skal lære børnene at være mere åben
For piger: La' vær med at gå med for lidt tøj, dvs. små bluser, hvor man kan se maven, osv.
Dreng: La' vær med at gå og opføre sig provokerende.

Man skal ikke være provokerende o.s.v. Man skal tænke over hvad tøj man går i med hensyn til pigerne. Tænke over hvilke signaler man udsender

Ved det ik' helt, men f.eks. at der måske kommer nogle specialister i skole og ungdomsklubber og fortæller hvad der er rigtigt og forkert!

Det kan måske være den måde de unge er klædt og hvordan de er når de går i byen, eller bare der hjemme. Far kan også blive påvirket af datters påklædning. det er også dem der bliver voldtaget i byen.

De skal kontakte nogle de kan snakke med ligesom dette, for jeg tror det kan hjælpe en masse børn der har problemer

Jeg synes det er vigtigt at børn søger hjælp. Evt en nært relateret voksen, en psykolog og eller klasselæreren. Børn må også selv bruge sin almene fornuft og vide hvornår det forældrene gør er ulovligt. Det kan være meget svært i og med at børnene kan være opvokset med det lige fra de var små og tror at det er helt normalt. Men som sagt tidligere har jeg meget svært ved at besvare, da jeg ikke selv har været udsat for noget lign.

Børn skal have af vide i en tidlig alder at der ikke er andre der bestemmer over deres krop end dem selv og hvis en voksen forsøger sig seksuelt overgreb skal barnet gøre modstand og straks sige det til en voksen som barnet stoler på. hvis den voksne som forsøger overgrebet kommer med trusler mod barnet, skal barnet alligevel sige det til en anden voksen ellers kan overgrebene jo fortsætte, ind til barnet selv er voksen nok til at sige stop. den voksen som barnet betror sig til skal lige meget hvor rystet personen bliver, høre på barnet. for et barn ville aldrig finde på sådan en historie. jeg håber i forstår hvad jeg mener selv om det nok er skrevet lidt indviklet.

Kontrollen med dels forældre og ansatte i skoler og andre institutioner er ikke tilstrækkelig, når det kommer til beskyttelse af børn mod vold og lignende. Det er vigtigt at man sikrer sig, at de mennesker, der skal have med børn at gøre, er kvalificerede til dette. Man kan meget nemt ødelægge et menneske tidligt med overgreb og vold. Desuden er det for nemt at blive forældre efter min mening.

Børn? Små børn (0-10år) kan ikke beskyttes mod vold, da de på det tidspunkt ikke selv har udviklet sig nok til at præge deres liv. Deres liv vil være 100% præget af familien. Børn? Store børn - tjah

- det er jo svært at beskytte børn mod vold hvis at ingen ved det. Lad os nu sige at et barn bliver udsat for vold i et hjem som virker omtrent perfekt, og vi ser dette hjem udefra. Hvor mange vil så tro at der foregår vold i dette hjem?? Hvis man skal gøre noget ved det må barnet selv komme og sige det til dets bedste ven, el. andet og der efter må de være kloge nok til at anmelde dette!

Da jeg selv engang blev overfaldet på strøget i København var det min egen skyld, fordi jeg ved et uheld provokerede en. Men selvfølgelig giver det ham ikke ret til at slå men sådan er livet' idag. Det der er problemet idag er at vold idag er ikke det samme som vold for 20 år siden. Idag går man ikke bare fra hinanden med et blå øje, idag bliver man slået halvtihjel . Hvis forældre slår børnene så skal de fjernes fra hjemmet, fordi barnet kan have traume når det bliver voksen. hvis det er i skolen så synes jeg at lærerne skal gå ind og se hvad problemet er og få det løst. fordi barnet skal ikke være bange for at gå i skole og gå hjem fra skolen hvis forældrene kommer hjem og begynder at slå dem det er unødvendig.

Hvis det er på hjemmefronten kan det være utrolig svært at beskytte dem imod det, da de fleste børn vil skjule det, i hvert fald så længe de har den opfattelse fa at alt hvad deres forældre gør det er det rigtige. Hvis det er på venefronten eller andre steder ude i den store verden, så tror jeg også at det er utrolig svært for jeg er meget imod at forældrene holder deres børn tilbage. Selvfølgel'ig skal de ikke bare lade dem gå som de vil, men børn skal have lov til at udfolde sig så meget de kan. Jeg tror det er det nemmeste at lade de unge passe på sig selv og hvis de får problemer kan de komme til forældrene eller nogen andre voksne som de

ved de kan tale med. Hvis man kan se de har det dårligt skal man selvfølgelig gribe ind!!!

Vold begået af ukendte personer: De skal lade være med at gå ud sent om aftenen, hvor der ofte er foregået vold. Vold begået af forældre eller andre børnene kender i forvejen: Her er det svært, men hvis man er tæt på familien og møder dem jævnligt, kan man melde det til politiet eller anden beredskab, der tager sig af det ligeså snart man oplever noget, man synes måske kunne tyde på, at der var begået vold mod barnet

Jeg synes at voksne skal være mere opmærksomme på de signaler børn udsender. F.eks. ved incest udsender børn nogle helt klare signaler som voksne skal lære at opfange, i stedet for at ignorere, og lade som om at deres familie er den perfekte kernefamilie. Ellers skal man sørge for at give børn og unge hjælp og støtte til de ting, som de har svært ved at håndtere selv.

Jeg tror ikke man kan beskytte børnene helt, for der vil altid være nogen der begår et eller andet kriminelt med et barn. Vi kan undersøge forældrenes meninger om ansvar og hvordan de vil opfostre barnet. Hvis lægen opdager at forældrene måske ikke er egnet til at være forældre må kommunen jo gå ind og tjekke om det går fint nok i hjemmet, når barnet er født eller blevet gammel nok til selv at tale

Jeg synes at der skal være mere opmærksomhed omkring børn der er dårlig stillet. Hvis regeringen, eller hvem det nu er, opdager at der udøves vold på et barn, synes jeg de omgående skal fjerne barnet. Hvis en eller begge forældre er alkoholikere eller psykisk syge, skal der passer godt på børnene og hvis der sker dem noget skal de omgående fjernes

Hvis børn bliver slået og ikke tør at melde det, så synes jeg at de skulle få hjælp til at melde det. Nogle børn tør ikke at melde det hvis det er deres egen forældre de bliver slået af. Af mine egne erfaringer fortalte jeg min bedste ven om min oplevelse, hun ville gerne melde det for mig, men jeg ville ikke. Jeg ved ikke hvorfor jeg ikke ville, men jeg ville ikke melde min far for det han havde gjort. Det kommer an på selve det barn der er blevet slået og hvordan han/hun har det. Det vigtigste er hvordan barnet/børnene har det.

Der er jo ikke rigtig nogen der kan blive beskyttet... Jeg mener, hver eneste hjem kan jo ikke, blive checket, hver time. Eller hvad man nu skal sige, men selvfølgelig, hvis der er folk i samfundet der ved at der f.eks. Opstår noget i hjemmet, der handler om vold, så kan de naturligvis gribe ind, ellers, ja så ser jeg ingen udvej, andet end børnene selv må komme til "hjælperne"...

Generelt skal kommunen være mere aktiv, der skal tvangsfjernes flere børn fra problem familier, der skal flere i plejefamilier, og måske også bortadopteres flere af disse forsømte børn, som det er nu kan kommunen næsten intet gøre ved dette, det er for risikabelt at lade dem blive i deres nuværende familie, alle studier viser at børnene har meget gode chancer for at ende som deres forældre, og så'er det skruen uden ende

I grove tilfælde kan det være nødvendigt at fjerne barnet fra hjemmet. Hvis et barn er fjernet skal forældrene til psykolog, så man kan finde ud af, hvorfor de har slået deres børn. Hvis de voksne så forbedrer sig, kan de få lov til at snakke med deres børn igen, hvis altså børnene ønsker det. Hvis det går godt kan børnene komme hjem igen og bo, men den første tid er

det nok nødvendigt at man tjekker om barnet nu har det godt.

Fjern børn hjemmefra så tidligt som muligt der lider overlast... jeg ville selv ønske at jeg var blevet fjernet meget tidligere hjemme fra for det jeg i gennem årene har oplevet er ikke småting, men ting jeg den dag i dag stadig har store problemer med... Ikke alle ville kunne overleve det og det er ting som det der fører til selvmord (min lillesøster prøvede på det i sommerferien) - hvis jeg ikke havde haft verdens bedste klasselærer at tale med mine problemer om havde jeg aldrig levet lige nu!

Mange børn siger det ikke til nogen, så derfor er det svært at hjælpe dem, men hvis man finder ud af det så syntes jeg man skal spørge barnet om det vil bo hos en eller anden voksen, og hvis man er så lille at det ikke kan svare hvad der er bedst for den så syntes jeg at man tvangsfjerne det... jeg syntes kun at man skal tvangsfjerne barnet hvis det er yderst nødvendigt!!! Ellers ved jeg ikke hvad man skal gøre ved problemet...

Børn beskyttes bedst mod overgreb og vold, hvis de bor i en familie der giver dem en god opdragelse og advarer dem mod hvad de ikke skal gøre. Mange unge bliver jo blandet ind i slagsmål når de har få et for meget at drikke. Hvis man nu sørgede for at der kun blev udskænket en vist antal genstande til personerne kunne det være at man undgik unødvendig vold.

Hvis det handler om små børn, er det vel pga. manglende kærlighed fra forældrene. Forældrene har måske slet ikke været klar over det ansvar der ligger i at have et barn. Er børnene derimod ældre mener jeg at der ofte kan være en sammenhæng mellem opdragelsen af barnet

(teenageren), og barnets egen psyke. Er man blevet kuert og latterliggjort igennem hele livet, har man også et lavt selvværd, hvilke jeg at der ofte kan være en sammenhæng mellem opdragelsen af barnet (teenageren), og barnets egen psyke.

Hvis man finder ud af det i tide, så få fjernet børnene eller sende forældrene på et kursus. at evt. den anden forældre siger\gør noget..man hører jo tit om at den ene forældre godt ved det men gør ikke noget.. Men der skal sørges for at det ikke sker igen... Evt. at forældrene skal "prøves" inden de får barnet igen(evt. med en dukke med en computer chip i)

Det kommer meget an på hvordan personen har det med de voldelige voksne. Hvis personen normalt har det godt mener jeg ikke der er meget at gøre, for man kan risikere at miste sine forældre hvis man fo'rtæller til nogen at de er voldelige. Hvis man derimod har det skidt med sine forældre eller hvem det nuer, så skal man melde dem til politiet. Hvis vi bare snakker om vold på gaden og sådan, så er en god, stor springkniv en god idé...

Meget højere straffe til dem der yder vold mod børn. Unge skal heller ikke opfordres til at gå klædt ligesom deres idoler (f.eks. Spice Girls), da dette ofte betyder at voksne mennesker eller andre un'ge, fristes til at lave overgreb på barnet. Mange voksne ved heller ikke hvor forbudt det er, at slå deres egne børn, og man burde derfor informere dem bedre.

Jeg ved ikke hvordan man kan beskytte børnene mod dem. Man kan jo for det meste ikke se på en person om han/hun kunne finde på at begå overgreb på et barn eller en ung. Men jeg syntes der skal være mere åbenhed omkring overfald, så børn ikke føler sig som tabu emner.

Det er jo mange gange det der sker, at de ikke tør sige hvad der er sket, da man opfatter det som et tabu emne. Og så syntes jeg at folk som begår overgreb skal straffes for det efter første gang, og de skal ikke have mulighed for at få kontakt med børn igen, da det med stor sandsynlighed nok vil ske igen.

- Ja når det først overangreb har været der, så synes jeg man skal ringe ind til nogle af alle de steder der stiller sig rådighed, MEN jeg har været inde (kan ikk huske hvad det hedder) et sted hvor jeg skulle have noget hjælp, for det 1.så var det 1-2 års vente tid for det 2. så måtte jeg ikk være der og skulle et sted hen hvor der var der var dobbel så langt!! det kan man altså ikk gøre, det er for latterligt, det var et sted hvor børn og man unge kunne komme ind fra gaden anonymt.. det er altså for latterligt!! Men burde kunne se hvis et barn er blevet slået eller udsat for vold, men i hvert fald er det godt at der en telefon man kan ringe ind til!!

Man skal være mere opmærksom på børn og unges problemer, det er ikke nok bare at sige til dem, at de kan komme til en, hvis de har problemer. Man burde hjælpe noget mere, og være mere opmærksom. Det er en af grundene til, at jeg synes undersøgelser som dette er godt, for jeg tror ikke særlig mange ældre er klar over, hvad der egentlig foregår/sker nutildags. Man burde ihvertfald snakke mere det er bare en af grundene til, at jeg synes undersøgelser som dette er godt, for jeg tror ikke særlig mange ældre er klar over, hvad der egentlig foregår/sker nutildags. Man burde ihvertfald snakke mere med nogen

Det er meget svært, men man kunne f.eks. sige at når folk søger arbejde, så burde det være obligatorisk at vise sin straffeattest, så man lod være med at ansætte tidligere straffet perso-

ner. Dette kommer selvfølgelig an på hvilket job det er, men alle steder hvor børn omgås burde dette være obligatorisk. Nogle kommuner gør det i forvejen, men det er langt fra alle kommuner der gør det, og det er faktisk for ringe, for på den måde øger vi den pædofiles forventninger, og derved udsætter andre liv for vold m.m.

Det er et svært spørgsmål. Børn ved jo ikke om det er rigtigt eller forkert hvis de bliver udsat for vold. Men jeg synes at man skal snakke meget om det i skolen, starte helt fra den mindste klasse til den ældste. Det er vigtigt at børnene får det at vide så de ved det er forkert. Så må de prøve at søge hjælp et eller andet sted (evt. en lærer eller skolelægen)

Hvordan kan man beskyttes hvis ens forældre slår en. Jeg tror selv at det er de fleste børn som bliver slået ol. der tør stå frem og sige det. Men det bedste vil vel være at ringe til en eller anden t'elefon, hvor der måske er nogle voksne der kan hjælpe, eller melde personen til politiet. Måske kunne man også bare snakke med mor, far, søskende eller venner. Man ska bare ud med det....

Jeg synes man burde indføre at børn i skolealderen skulle til et årligt lægebesøg. Der skulle de kunne snakke med lægen om de problemer de eventuelt måtte have. Det kunne også forhindre at så mange fik anoreksi

Tja, det svære er, at man ikke kan beskytte børn mod at blive slået, men man kan jo lave nogle hjælpecenter som man kan ringe til og få snakket om problemet, men hjælpecentrene er der jo allerede.. Man skal måske reklamere for dem, så som at have dem i TVet for der er jo mange unge som bruger over en time på deres TV, dagligt..!

Ved at sørge for, at der er voksne børn kan tage kontakt til. Hvis man står i det alene, råber man nok ikke om hjælp. Alle folk omkring barnet, altså dem der arbejder med børn(fx lærere) skal være opmærksomme. Ellers kan man lære børn at sige fra! Ikke fordi jeg tror det er let! Hvis man allerede tidligt lærer børn, at det er ok at have grænser og egne meninger, vil børn i disse situationer måske være mere villige til at råbe om hjælp.

Hvis de har nogle bekendte, naboer eller slægtninge som kan hjælpe dem med deres voldelige forældre. De eneste der på gadeplan kan hjælpe børn mod at blive overfaldet er politiet. Hvis f.eks. en ældre pedofil vil have seksual omgang med en bestemt mindrearig, så tror jeg ikke at det vil blive så svært. For forældrene kan jo ikke holde deres børn indenfor altid.

Jeg synes at hvis børn gik til jujitsu eller en eller anden form selvforsvar eller kampsport så ville de i hvert fald have mere selvtillid. Men hvis det skulle ske synes jeg som jeg skrev før at straffene burde sættes virkelig kraftigt op.

At der konstant er nogen de kan tale med problemet om. Det er langfra altid at børn og unge muligheden eller lysten til selv at opsøge en person at snakke med problemet om, så det ville være kanongodt hvis at lærere og sundhedsplejesker spurgte mere til de ting.

Man bliver nødt til at holde øje med folk og deres vaner. f.eks. lærerne skal snakke med børnene og forældre hvis børne græder tit, har blå mærker eller andre tegn på overgreb. Det jeg lige har skrevet gælder faktisk alle pædagoger og voksne i børnenes omgangskreds.(også venner) Hvis der er tegn på overgreb skal man kontrollere forholdene i hjemmet. Hvis der er tale om grov behandling bør myndighedern'e overveje om barnet skal i plejefamilie. Ellers er

det ret svært at svare kort på da man bør tage en længere diskussion

Jeg tror indgrebet skal ske over for voldsmændene. Det er ofte psykisk lidende mennesker der har lige så meget brug for hjælp som deres ofre. Man skal derfor forsøge at forebygge grundlaget for voldtægt

Hvis de har en god kammerat hvor men også er godt knyttet til vennens familie, snak med dem om det, de står sikkert på spring for at hjælpe der skal være mange grupper hvor børn og unge kan komme og snakke om deres problemer Børn beskyttes nok bedst ved anonyme kontakter som er meget synlige. De ting der er i dag, som f.eks. sundby butikker og forskellige telefon tjenester, er ikke noget som ALLE kender til, og hvis man b

- hvad med at en voksen person som børnene stoler på tager sig tid til at snakke med børnene

Det kommer meget an på hvordan personen har det med de voldelige voksne. Hvis personen normalt har det godt mener jeg ikke der er meget at gøre, for man kan risikere at miste sine forældre hvis man fortæller det til andre

Jeg går selv til selvforsvar for at lære nogle ting som jeg kan bruge hvis jeg kom ud for noget hvor jeg blev overfaldet(i FX forsøg på voldtægt).... det får mig personligt til at ha det bedre hvis jeg bliver overfaldet

At hvis man har en mistanke til det skal man ikke tie med det man skal gøre noget for at finde ud af det. Hvis man ved at der er noget med

de voksne før i tiden, skal man holde øje med dem når de får børn

Hvis læreren eller en anden finder ud af at et barn bliver udsat for vold i hjemmet (det er det vi snakker om nu, ikke), så må de kontakte nogle folk der har noget med det at gøre, så forældrene bliver overvåget

Jeg syntes at det er virkeligt dårligt at alt skal gå ud over børn. fks hvis ens far kommer hjem sur og muggen, så skal pigen lige ha en på hovedet, og det kan jeg bare ikke tage.—

Jeg syntes at børn der bliver anbragt til et andet hjem, plejefamilie er det bedste for alle.

Nogle voksne har selv oplevet at blive behandlet dårligt i deres barndom, og det smitter af på deres opdragelse af deres egne børn. jeg tror desuden også at de fleste voksne der behandler deres børn dårligt selv har problemer ----

Det hjælper i hvert fald ikke at man tvangsfjerner et barn fra hjemmet, jeg synes derimod at man skal prøve at se på selve problemet og se om man kan afhjælpe det før end man drager nogle drastiske beslutninger

Man skal have mere "undervisning" om vold og lignende i skolen

- lade vær med at sige forældrene imod hvis de begynder og råbe vildt efter en og gør tegn på vold.. lad dem være...

Spørgsmålene i 9. klasses undersøgelsen

Spørgsmål om dig selv

- 1 Hvor gammel er du?
- Antal år
- 12 12 år
 - 13 13 år
 - 14 14 år
 - 15 15 år
 - 16 16 år
 - 17 17 år
- 2 Er du dreng eller pige?
- 1 Dreng
 - 2 Pige
- 3 Er du født i Danmark?
- 1 Ja
 - 2 Nej
- 3A Hvor er du født?
- 1 Hvilket land?
- 1 Norge
 - 2 Sverige
 - 3 Finland
 - 3 Island
 - 5 Grønland
 - 6 Andet land i EU: England, Tyskland, Holland, Frankrig, Italien mm
 - 7 Østeuropa, inklusiv Rusland
 - 8 Mellemøsten: Palæstina, Syrien, Libanon, Jordan
 - 9 Tyrkiet, Pakistan, Irak, Iran
 - 10 Andre asiatiske lande
 - 11 USA, Australien, New Zealand
 - 12 Nordafrikansk land
 - 13 Andet land i Afrika
 - 14 Syd- og Mellemamerika

Din familie

- 4 Er din mor født i Danmark?
- 1 Ja
 - 2 Nej
- 4.1 I hvilket land er din mor født?
- 1 Din mors fødeland
- 1 Norge
 - 2 Sverige
 - 3 Finland
 - 3 Island
 - 5 Grønland
 - 6 Andet land i EU: England, Tyskland, Holland, Frankrig, Italien mm
 - 7 Østeuropa, inklusiv Rusland
 - 8 Mellemøsten: Palæstina, Syrien, Libanon, Jordan

- 9 Tyrkiet, Pakistan, Irak, Iran
 - 10 Andre asiatiske lande
 - 11 USA, Australien, New Zealand
 - 12 Nordafrikansk land
 - 13 Andet land i Afrika
 - 14 Syd- og Mellemamerika
- 5 Er din far født i Danmark?
- 1 Ja
 - 2 Nej
- 5.1 Hvor er din far født?
- 1 Din fars fødeland
 - 1 Norge
 - 2 Sverige
 - 3 Finland
 - 3 Island
 - 5 Grønland
 - 6 Andet land i EU: England, Tyskland, Hol-
land, Frankrig, Italien mm
 - 7 Østeuropa, inklusiv Rusland
 - 8 Mellemøsten: Palæstina, Syrien, Libanon,
Jordan
 - 9 Tyrkiet, Pakistan, Irak, Iran
 - 10 Andre asiatiske lande
 - 11 USA, Australien, New Zealand
 - 12 Nordafrikansk land
 - 13 Andet land i Afrika
 - 14 Syd- og Mellemamerika
- 6 Bor dine egne forældre sammen?
- 1 Ja
 - 2 Nej
- 6.1 Hvor gammel var du, da dine forældre flyttede fra hinanden?
- 1 Tekst mangler
 - 1 Spædbarn, 0-1 år
 - 2 2-5 år
 - 3 6-11 år
 - 4 12-14 år
 - 5 15 år eller ældre
 - 6 Ved ikke
- 7 Hvem bor du med lige nu? Gerne flere svar
- 1 Jeg bor sammen med begge mine forældre
 - 2 På skift hos den ene og den anden af mine
forældre
 - 3 Med min mor
 - 4 Med min mors kæreste/nye mand (stedfar)
 - 5 Med min far
 - 6 Min fars kæreste/nye kone (stedmor)
 - 7 Min bedstefar
 - 8 Onkel, fætre
 - 9 Andre slægtninge (bedstemor, tante, kusiner)
 - 10 Ældre bror/brødre
 - 11 Ældre søstre
 - 12 Yngre søskende
- 8 Har du tidligere boet sammen med andre voksne
end dine forældre?

- 1 Ja
 - 2 Nej
- 8.1 Hvilke voksne har du boet sammen med? - gerne flere svar
- 1 Mors samlever/kæreste/stedfar
 - 2 Fars kæreste/stedmor
 - 3 Familie: bedstefar, fætre, tanter eller andre
 - 4 Bekendt af familien
 - 5 Logerende
 - 8 Anden voksen person
 - 6 Boet på institution/børnehjem
- 9 Har du nogen søskende?
- 1 Ja
 - 2 Nej
- 9.1 Har du brødre, der er ældre end dig?
- 1 Ja
 - 2 Nej
- 9.2 Har du søstre, der er ældre end dig?
- 1 Ja
 - 2 Nej
- Din skolegang**
- 10 Har du nogensinde skiftet skole?
- 1 Ja
 - 2 Nej
- 11 Hvor mange gange har du skiftet skole?
- 1 Tekst mangler
 - 1 En enkelt gang
 - 2 To gange
 - 3 Tre eller flere gange
- 12 Hvad var årsagen til at du skiftede skole? - gerne flere svar
- 1 Din familie flyttede
 - 2 Dine forældre flyttede fra hinanden
 - 3 Du kom på efterskole
 - 4 Du var utilfreds med undervisningen
 - 5 Du var utilfreds med skolen eller lærerne
 - 6 Du havde det ikke så godt med klassekammeraterne
 - 7 Du skulle i specialklasse på en anden skole
 - 8 Det var ikke muligt at fortsætte på skolen
 - 9 Andet
- 13 Kan du lide at gå i skole?
- 1 Angiv hvordan du selv synes om skolegangen
 - 1 Virkeligt godt
 - 2 Godt
 - 3 Nogenlunde
 - 4 Ikke så godt
- 14 Hvordan synes du selv at du klarer dig i skolen - rent fagligt?
- 1 Angiv hvordan du selv vurderer dit standpunkt
 - 1 Virkeligt godt

- 2 Godt
3 Nogenlunde
4 Ikke så godt
- 14A1 Vi vil gerne stille dig nogle spørgsmål om mobning i skolen. Med mobning menes hvis en elev eller en flok elever siger grimme eller ubehagelige ting om en anden elev. Eller hvis eleven bliver slået, sparket, truet eller trukket rundt. Det er også mobning hvis en gruppe elever fuldstændig ignorerer en elev eller med vilje holder én udenfor. Vil du forsætte med spørgsmålene om mobning?
- 1 Ja
2 Nej
- 14A2 Hvordan har du det med klassekammeraterne?
- 1 Tekst mangler
- 1 Virkeligt godt
2 Godt
3 Nogenlunde
4 Ikke så godt
- 14A3 Er du nogensinde blevet mobbet i skolen?
- 1 Ja
2 Nej
- 14A4 Hvor foregik mobningen typisk?
- 1 I klassen
2 I gymnastiksalens omklædningsrum
3 I frikvarteret
4 Uden for skolen

Din fritid

- 16 Har du inden for de sidste tre år dyrket nogen af disse fritidsinteresser eller haft job uden for skoletid?
- 1 Fodbold
2 Håndbold
3 Tennis/Badminton
4 Basketball/Volleyball
5 Svømning
6 Roning/Kajak
7 Sejlsport
8 Ridning
9 Skøjteløb
10 Aerobics/Fitness
11 Dans
12 Kampsport
13 Gymnastik/Atletik
14 Løb
15 Cykling
16 Anden idræt
17 Spejder
18 Musikundervisning
19 Fritidsarbejde
- 17 Hvor tit er du sammen med klassekammerater eller venner efter skoletid?
- 1 Mere end fire gange om ugen

- 2 To til tre gange om ugen
- 3 Én gang om ugen
- 4 Aldrig/Næsten aldrig

Kontakt med familie og andre

Undertema Hvor nemt eller svært er det for dig at tale med følgende personer, når du har problemer ? (tryk på en knap ud for hver linje)

1	Far	1 Meget nemt	2 Nemt	3 Svært	4 Meget svært	5 Har ingen
2	Mor	1 Meget nemt	2 Nemt	3 Svært	4 Meget svært	5 Har ingen
3	Stedfar	1 Meget nemt	2 Nemt	3 Svært	4 Meget svært	5 Har ingen
4	Stedmor	1 Meget nemt	2 Nemt	3 Svært	4 Meget svært	5 Har ingen
5	Bedsteforældre	1 Meget nemt	2 Nemt	3 Svært	4 Meget svært	5 Har ingen
6	Andre voksne	1 Meget nemt	2 Nemt	3 Svært	4 Meget svært	5 Har ingen
7	Brødre eller halvbrødre	1 Meget nemt	2 Nemt	3 Svært	4 Meget svært	5 Har ingen
8	Søstre eller halvsøstre	1 Meget nemt	2 Nemt	3 Svært	4 Meget svært	5 Har ingen
9	Kæreste	1 Meget nemt	2 Nemt	3 Svært	4 Meget svært	5 Har ingen
10	Kammerater af det modsatte køn	1 Meget nemt	2 Nemt	3 Svært	4 Meget svært	5 Har ingen
11	Kammerater af dit eget køn	1 Meget nemt	2 Nemt	3 Svært	4 Meget svært	5 Har ingen
20	Hvem taler du bedst med, når du har det svært med din far?					
	1	Har ingen far/ingen kontakt med din far				
	2	Kender ikke til problemet				
	3	Din mor				
	4	En anden voksen				
	5	En bror eller søster eller halvbror/halvsøster				
	6	En ven på din egen alder				
21	Hvem taler du bedst med, når du har det svært med din mor?					
	1	Har ingen mor/ingen kontakt med din mor				
	2	Kender ikke til problemet				

- 3 Din far
 - 4 En anden voksen
 - 5 En bror eller søster eller halvbror/halvsøster
 - 6 En ven på din egen alder
- 22 Hvem taler du bedst med, når du har det svært med en anden voksen end din far og mor?
- 1 Kender ikke til problemet
 - 2 Din far
 - 3 Din mor
 - 4 En anden voksen
 - 5 En bror eller søster eller halvbror/halvsøster
 - 6 En ven på din egen alder
- 23 Har du inden for det sidste år været udsat for noget af følgende? gerne flere svar
- 1 At du selv har været alvorligt syg
 - 2 At du selv har været udsat for en alvorlig ulykke
 - 3 Alvorlig sygdom i din nærmeste familie (dem du bor sammen med)
 - 4 Alvorlig ulykke i din nærmeste familie (dem du bor sammen med)
 - 5 Dødsfald i din nærmeste familie (dem du bor sammen med)
 - 6 At dine forældre er flyttet fra hinanden
 - 7 Du holdt op med at komme sammen med en kæreste
 - 8 Din hund eller kat eller et andet dyr du holdt af, døde
 - 9 Du havde alvorlige problemer i skolen med lærerne
 - 10 Nogle af dine ejendele blev stjålet eller ødelagt
 - 11 Du har været udsat for vold

Sundhedsvaner

- 24 Ryger du?
- 1 Ja
 - 2 Nej
- 24.1 Hvor tit ryger du?
- 1 Tekst mangler
 - 1 Hver dag
 - 2 Ikke dagligt, men mindst én gang om ugen
 - 3 Mindre end én gang om ugen
- 24.2 Hvor mange cigaretter ryger du normalt om ugen?
- 1 Tekst mangler
 - 6 1- 10 cigaretter
 - 1 ½ - 1 pakke
 - 2 2 - 6 pakker
 - 3 7 pakker eller mere

Undertema Hvor tit drikker du øl, vin eller spiritus?

- 25.1 Øl

1 Hver dag 2 Ca. én gang om ugen 3 Ca. én gang om måneden 4 Mere sjældent 5 Aldrig

25.2

Vin

1 Hver dag 2 Ca. én gang om ugen 3 Ca. én gang om måneden 4 Mere sjældent 5 Aldrig

25.3

Spiritus

1 Hver dag 2 Ca. én gang om ugen 3 Ca. én gang om måneden 4 Mere sjældent 5 Aldrig

26

Tror du man selv kan gøre noget for sit helbred?

1 Tekst mangler

1 Ja

3 Måske

2 Nej

4 Ved ikke

27

Hvor ofte dyrker du hård motion (løbetræner, fodbold, andet)?

27 Angiv hvor ofte

1 Hver dag

2 Ikke dagligt, men mindst én gang om ugen

3 Mindre end én gang om ugen

Dit helbred

28

Hvordan synes du dit helbred er normalt?

28 Hvordan synes du, dit helbred er normalt?

1 Virkeligt godt

2 Godt

3 Nogenlunde

4 Dårligt

5 Meget dårligt

29

Har du været syg i løbet af de to sidste uger?

1 Ja

2 Nej

29.1

Hvor alvorlig var din sygdom? Giv gerne flere svar

4 Været indlagt på hospital

5 Sygdommen er kronisk (sukkersyge, astma, andet)

2 Blevet undersøgt af læge

3 Blevet behandlet med medicin

1 Været hjemme fra skolen

Har du i det seneste år haft perioder på mindst to uger, hvor du har haft en eller flere af disse psykiske problemer? svar gerne på alle spørgsmålene

1

Har du følt dig trist, melankolsk eller deprimeret næsten hver dag?

1 Ja 2 Nej 3 Måske 4 Ved ikke

2

Har du oplevet at have tabt interessen for de fleste

ting som du normalt kan lide?

1 Ja 2 Nej 3 Måske 4 Ved ikke

3 Har du haft svært ved at falde i søvn om aftenen?

1 Ja 2 Nej 3 Måske 4 Ved ikke

4 Har du haft mareridt om natten?

1 Ja 2 Nej 3 Måske 4 Ved ikke

5 Har du haft dårlig appetit eller madlede?

1 Ja 2 Nej 3 Måske 4 Ved ikke

6 Har du følt dig meget nervøs?

1 Ja 2 Nej 3 Måske 4 Ved ikke

7 Har du haft angstanfald?

1 Ja 2 Nej 3 Måske 4 Ved ikke

8 Har du følt at alting var uoverkommeligt?

1 Ja 2 Nej 3 Måske 4 Ved ikke

Dine seksuelle erfaringer

30A Vil du gerne fortsætte med at besvare spørgsmålene?

1 Ja

2 Nej

30B Hvor gammel var du da du første gang prøvede et kys på munden?

1 Under 11 år

2 11 år

3 12 år

4 13 år

5 14 år

6 15 år eller ældre

7 Aldrig

30C Nogle kys har man lyst til, andre ikke. Da du første gang prøvede et kys, hvad følte du - hvad passer bedst på dig?

1 Jeg ville meget gerne

2 Jeg ville gerne

3 Jeg var ligeglad

4 Jeg ville ikke så gerne

5 Jeg ville slet ikke

31 Har du for tiden en kæreste?

1 Ja

2 Nej

32 Har du tidligere haft en kæreste?

1 Ja

2 Nej

33 Har du nogen sinde været i seng med din kæreste?

1 Ja

2 Nej

De næste spørgsmål handler om seksuelle oplevelser, som du har haft før du blev 15 år og med personer der var betydeligt ældre end dig. Du skal gerne svare ja eller nej på alle spørgsmålene.

- 34 Har du oplevet, at en person ældre end dig selv har opfordret dig til noget seksuelt, men uden at det skete?
1 Ja 2 Nej
- 35 Er du blevet fotograferet helt eller delvist nøgen af en person ældre end dig selv?
1 Ja 2 Nej
- 36 Har du oplevet, at skulle se på, at en person ældre end dig onanerede?
1 Ja 2 Nej
- 37 Har du oplevet at skulle se på pornoblade eller pornofilm sammen med en person, der var ældre end dig?
1 Ja 2 Nej
- 38 Er du blevet kysset eller kærtegnet mod din vilje af en person, der var ældre end dig?
1 Ja 2 Nej
- 39 Er du blevet befølt på en seksuel måde på bryst eller krop, men uden på tøjet?
1 Ja 2 Nej
- 40 Er du uden på tøjet blevet befølt på kønsdelene?
1 Ja 2 Nej
- 41 Har du selv uden på tøjet skullet røre ved kønsdelene på en person, der var ældre end dig?
1 Ja 2 Nej
- 42 Har du oplevet, at en person ældre end dig har forsøgt at tage dit tøj af for at beføle dig?
1 Ja 2 Nej
- 43 Har du oplevet, at en person ældre end dig har taget sit tøj af for at have seksuel kontakt med dig?
1 Ja 2 Nej
- 44 Har du oplevet, at en person, der var ældre end dig, har befølt og kærtegnet dig, mens du var nøgen?
1 Ja 2 Nej
- 45 Har du oplevet selv at skulle beføle eller kærtegne en person, som var nøgen, og ældre end dig?
1 Ja 2 Nej
- 46 Har en person, der er ældre end dig, forsøgt samleje med dig?
1 Ja 2 Nej
- 47 Har en person, der er ældre end dig, gennemført samleje med dig?
1 Ja 2 Nej
- 48 Har en person, der er ældre end dig, nogensinde forsøgt at gennemføre analt samleje med dig (i numsen)?
1 Ja 2 Nej
- 38.1 Hvor gammel var du første gang det skete?
1 Spædbarn, 0-1 år
2 ~~1-5 år~~
3 6-11 år
4 12-14 år

- 5 15 år eller ældre
6 Ved ikke
- 38.2 Hvor gammel var den anden person?
1 Ældre barn (10-14 år)
2 Ung (15-17 år)
3 18-30 år
4 31-50 år
5 51-70 år
6 70 år og ældre
- 38.3 Var det en mand eller en kvinde?
2 Kvinde/pige
1 Mand/dreng
- 38.4 Hvor mange gange oplevede du det?
1 Enkelt gang
2 Et par gange
3 3-5 gange
4 Ca. 10 gange, dvs. flere end 5 gange
5 Omtrent hver dag
6 Husker ikke
- 38.5 Foregår der stadig noget seksuelt mellem jer?
1 Ja
2 Nej
- 38.6 Har personen nogensinde tvunget, truet eller afpresset dig?
1 Ja
2 Nej
- 38.8 Har personen nogensinde brugt fysisk vold, for eksempel slået dig?
1 Ja
2 Nej
- 38.8 Blev du betalt eller på anden måde belønnet for at være med?
1 Ja
2 Nej
- 38.9 Var den anden person nogensinde beruset eller påvirket af stoffer?
1 Ja
2 Nej
- 38.10 Var du selv beruset eller påvirket af stoffer?
1 Ja
2 Nej
- 38.11 Hvem var personen?
1 Ukendt person
21 ~~Kædetalekhus~~ ikke en du kender
32 ~~Karmer, at alle~~ onster eller faster
43 ~~Bejstede~~ eller spejderfører
54 ~~Brænderis~~ sportsklub
65 ~~Slavkæret~~ eller halvsøster
76 ~~Pa~~dagog eller anden person i fritidshjem
87 ~~Sted~~ for på dets arbejde
98 ~~Man~~ eller bekendt til dine forældre
10 ~~Sted~~ for den næste person, der har

- 11 Fætter eller kusine
 - 12 Farbror, morbror, moster eller faster
 - 13 Bedsteforælder
 - 14 Bror eller søster
 - 15 Halvbror eller halvsøster
 - 16 Far
 - 17 Stedfar, mors kæreste
 - 18 Mor
 - 19 Stedmor, fars kæreste
- 38.12 Oplevede du - dengang - at det drejede sig om seksuelt misbrug?
- 1 Ja
 - 3 Måske
 - 2 Nej
 - 4 Ved ikke
- 38.13 Oplever du i dag, at det der skete var et seksuelt overgreb?
- 1 Ja
 - 3 Måske
 - 2 Nej
 - 4 Ved ikke
- 38.14 Hvordan påvirkede oplevelsen dig dengang?
- 1 Positivt
 - 2 Det havde ingen betydning
 - 3 Negativt
 - 4 Ved ikke, det har jeg ikke tænkt over
- 38.15 Hvordan påvirker oplevelsen dig i dag?
- 1 Positivt
 - 2 Det havde ingen betydning
 - 3 Negativt
 - 4 Ved ikke, det har jeg ikke tænkt over
- 38.16 Giver oplevelsen dig problemer i forhold til din familie?
- 1 Ja
 - 2 Nej
- 38.17 Giver oplevelsen dig problemer i forhold til dine kammerater?
- 1 Ja
 - 2 Nej
- 38.18 Giver oplevelsen dig problemer i dit skolearbejde?
- 1 Ja
 - 2 Nej
- 38.19 Giver oplevelsen dig problemer i din fritid?
- 1 Ja
 - 2 Nej
- 38.20 Har du fortalt nogen om oplevelsen? - angiv gerne flere forskellige personer
- 1 Ingen (nej)
 - 2 Ven/kammerat
 - 3 Mor
 - 4 Far
 - 5 Bror, søster - halvbror, halvsøster
 - 6 Anden familie

- 7 Anden voksen person
- 8 Politi, socialrådgiver eller anden myndighed
- 49 Har du før du fyldte 15 år haft nogen form for seksuelle oplevelser med en person, der var ældre end dig selv?
- 1 Ja
- 2 Nej
- 50 Har du haft samleje med nogen unge, der var under 18 år?
- 1 Ja
- 2 Nej
- 51 Har du haft samleje med nogen, der var ældre end 18 år?
- 1 Ja
- 2 Nej
- 49 Har du før du fyldte 15 år haft nogen form for seksuelle oplevelser med en person, der var ældre end dig selv?
- 1 Ja
- 2 Nej
- 50 Har du haft samleje med nogen unge, der var under 18 år?
- 1 Ja
- 2 Nej
- 51 Har du haft samleje med nogen, der var ældre end 18 år?
- 1 Ja
- 2 Nej

Konflikter

- 58 Har du i dit hjem oplevet, at de voksne gjorde følgende, når der har været konflikter mellem dig og dine forældre? gerne flere svar
- 1 De var sure og tavse om problemet
- 2 Du blev kritiseret
- 3 Du blev skældt ud eller hånet, men ikke slået
- 4 Du blev truet med vold
- 5 Du blev skubbet og rystet i vrede
- 6 Du blev revet i håret
- 7 Du blev slået
- 8 Du blev udsat for noget andet voldsomt
- 59 Har du hjemme oplevet nogen form for vold mod din mor?
- 1 Ja
- 2 Nej
- 60 Hvad skete der med din mor? - gerne flere svar
- 1 Hun blev slået
- 2 Hun blev slået med knytnæve
- 3 Hun blev slået med en genstand
- 4 Hun blev truet med kniv eller skydevåben
- 5 Hun blev udsat for noget andet voldsomt
- 61 Har du hjemme oplevet nogen form for vold mod din far?

- 1 Ja
2 Nej
- 61A Hvad skete der med din far?
1 Han blev slået
2 Han blev slået med knytnæve
3 Han blev slået med en genstand
4 Han blev truet med kniv eller skydevåben
5 Han blev udsat for noget andet voldsomt
- 62 Har du selv inden for det sidste år oplevet vold mod dig selv?
1 Ja
2 Nej
- 62A Hvor slemt var det sidste gang det skete?
1 Overhovedet ikke slemt
2 Lidt slemt
3 Temmelig slemt
4 Virkeligt slemt
5 Forfærdeligt
- 62B Sidste gang du var udsat for vold, hvem gjorde det?
1 En ukendt person
2 En kammerat
3 En kæreste
4 En i din familie
5 Din mor
6 Din far
7 En anden voksen som du bor sammen med
- 62C Sidste gang det skete, hvor skete det?
1 Hjemme
2 I skolen
3 I sportsklub
4 Udendørs
5 Et andet sted
- 63 **Nu vil vi gerne have din egen personlige mening om det følgende: Hvad mener du er de vigtigste årsager til, at nogle børn bliver behandlet dårligt af voksne? Skriv lige hvad du synes. Når du er færdig, så tryk på NÆSTE-knappen. Måske må vi afbryde dig før du er færdig, hvis der ikke er mere tid.**
- 64 **Nu vil vi gerne have din mening om det følgende: Hvordan mener du selv, at børn bedst beskyttes mod overgreb og vold? Skriv lige hvad du synes. Når du er færdig, så tryk på NÆSTE-knappen.**

Din vurdering af undersøgelsen

- 65 Havde du besvær med at forstå spørgsmålene?
1 Nej, ingen problemer
2 Ja, nogle af dem

- 3 Ja, de fleste spørgsmål
- 66 Synes du, at du sad godt nok til at andre ikke kunne se hvad du svarede?
- 1 Ja
 - 2 Nej
 - 3 Ved ikke
- 67 Tror du, at dine klassekammerater har svaret ærligt på alle spørgsmål?
- 1 Ja
 - 2 Nej, jeg er helt sikker på, at nogle klassekammerater ikke har svaret helt ærligt på det hele
 - 3 Nej, jeg tror at nogle klassekammerater ikke har svaret helt ærligt på det hele
 - 4 Ved ikke (det har jeg ingen mening om)
- 68 Hvad kan være årsagen til at de ikke har svaret helt ærligt på det hele?
- 1 De er bange for at blive opdaget (at andre ser hvad de har svaret)
 - 2 De har pjattet med besvarelsen (ikke taget opgaven alvorligt)
 - 3 Andet
 - 4 Ved ikke
- 69 Har du selv svaret ærligt på spørgsmålene?
- 1 Ja, bestemt
 - 2 Ja, men ikke helt på alle
 - 3 Nej

Dit hjem : disse spørgsmål blev kun stillet til de unge, der ikke havde haft nogen seksuelle erfaringer før 15 års alderen med en ældre person, og som derfor ikke brugte tid på at udfylde de følgende spørgsmål om disse erfaringer. For at alle elever skulle bruge lige meget ti til undersøgelsen, blev der stillet følgende spørgsmål, ekstra

- 81 Har din familie bil?
- 1 Ja
 - 2 Nej
- 82 Er der en fasttelefon i hjemmet?
- 1 Ja
 - 2 Nej
- 83 Er der fjernsyn i hjemmet?
- 1 Ja
 - 2 Nej
- 84 Er der vaskemaskine i hjemmet?
- 1 Ja
 - 2 Nej
- 85 Er der tørretumbler i hjemmet?
- 1 Ja
 - 2 Nej
- 86 Er der opvaskemaskine i hjemmet?
- 1 Ja
 - 2 Nej

- 87 Er der videoafspiller i hjemmet?
1 Ja
2 Nej
- 88 Er der DVD-afspiller i hjemmet?
1 Ja
2 Nej
- 89 Er der en personlig computer (PC) med internetadgang i hjemmet?
1 Ja
2 Nej
- 90 Hvor lang tid bruger du om dagen på at se TV?
1 Jeg ser ikke TV
2 Mindre end 30 minutter
3 30 minutter til en time
4 1 – 4 timer
5 Mere end 5 timer
- 91 Hvor lang tid bruger du om dagen på at arbejde med computer eller være på internettet (ikke for at spille spil)?
1 Jeg arbejder ikke med computer
2 Mindre end 30 minutter
3 30 minutter til en time
4 1 – 4 timer
5 Mere end 5 timer
- 92 Hvor lang tid bruger du om dagen på at spille på computer, Nintendo eller PlayStation?
1 Jeg spiller ikke på computer
2 Mindre end 30 minutter
3 30 minutter til en time
4 1 – 4 timer
5 Mere end 5 timer
- 93 Hvor lang tid bruger du om dagen på at læse bøger – altså ikke lektiebøger men spændings- eller underholdningsbøger?
1 Jeg læser ikke bøger i min fritid
2 Mindre end 30 minutter
3 30 minutter til en time
4 1 – 4 timer
5 Mere end 5 timer

Hvis de voksne ikke har ønsket at få børn og så får dem alligevel.

Jeg tror det er fordi mange voksne har et problem med alkohol og derfor kan det gå ud over andre mennesker og tit børn.

Jeg ville gerne der var en slags kontrol med om folk kan blive ordentlige forældre, men det kan man vel ikke.

Man skal fortælle børn om deres rettigheder og om deres værd.

Man skal kun give voksne par der er psykisk og fysisk okay lov til at få børn.

Mere undervisning om vold og lignende i skolen.